Päewaleht

PÜHAPÄEVAL HINNATA KAASANDED
PIKE- JA NALJALEHT „KRATT“ JA KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS“

Toimetus ja talitus: Pikk tän. 2. Kontor avatud 9—5. Ärijuhatuse kõnetunnid 9—11. Aadress: „Päevaleht“, Tallinn, postkast 433.

Telefonid: Keskjaama väljakutse nr. 428-83 igal tööpäeval kella 8—17. Kella 17-nest alates kuni kella 8-ni teisel hommikul ja pühapäeviti on kasutada järgmised numbrid: nr. 428-84 lehe kontor, ukseholdja ja Pika t. raamatukauplus; nr. 428-85 lehe ekspeditsioon; nr. 428-86 trükikoja kontor; nr. 428-87 peatoimetaja Tammer; nr. 428-88 toimetuse kaugekõned ja nr. 428-89 ärijuhatus. Pärnu m. ja Suur Karja tän. nurgal asetseva raamatukauplusse tel. nr. 446-11 ja 479-25.

Peatoimetaja H. TAMMER

Üksik number 7 s
Ilmub 7 korda näd
TELLIMISHINNAD:
1 kuu postiga 1 kroon 80 senti.
2 kuud „ 3 „ 60 „
3 kuud „ 5 „ — „
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr. 50 s.
Välismaale 4 kr. kuus.
1 kuu post
2 kuud „
3 kuud „
Üle 2 kuu järgneva k
Aadress

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 6 sen ja teksti sees 17 senti mm veeru laiuses. Koh kuni Kr. 3.— poole hinnaga.
Kuulutuste koha valikut ei kindl
Kuulutusi võetakse vasto lehe jooksvasse numbris laupäeval kl. 10-ni.
Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Need s vastav postmark on lisatud.

Nr. 29 — Pühapäeval, 30. jaanuaril 1938 — XXXI

Uuendage aegsasti — PÄEVALEHE — tel 1.ve

Juba 10 kandidaati välja langenud

Peakomitee on läbi vaadanud 52 ringkonna kandidaatide esitamiskirjad

Pühapäeval vaadatakse läbi protestid

Valimiste peakomitee on Riigivolikogu liikmekandidaatide esitamiskirjade läbivaatamiseks pidanud juba 2 koosolekut. Esimene koosolek peeti reedel, 28. jaan., õhtul kell 8, kus jõuti läbi vaadata materjalid esimese 25 ringkonna kohta. Teine koosolek peeti laupäeval keskpäeval, alates kella 12-st, kus jõuti läbi vaadata materjalid kandidaatide kohta kuni 52. ringkonnani, viimane ringkond kaasa arvatud. Nendes 52 ringkonnas esinevatest kandidaatidest on

10 kandidaadi esitamiskirjad tunnistatud seaduse nõuetele mittevastavateks.

Need kandidaadid on järgmised: J. Karask 3. ringkonnas, J. Mihkelson 5. ringkonnas, E. Heinsoo 17. ringkonnas, P. Nõmmik 22. ringkonnas, Ed. Arnover 25. ringkonnas, V. J. Peterson 30. ringkonnas, A. Švarts 38. ringkonnas, J. Leis 43. ringkonnas, H. Treial 43. ringkonnas ja E. Vau 50. ringkonnas.

Kui pühapäeva jooksul peaks proteste tulema, peetakse valimiste peakomitee järgmine koosolek pühapäeva õhtul kell 8. Esitamiskirjade läbivaatamine jatkub peakomitees esmaspäeva hommikust alates.

Läbi vaadatud 52 valimisringkonna kohta anti sisse 147 kandidaadi esitamiskirjad, millest nüüd 10 seadusele mittevastavaiks on tunnistatud, seega umbes 7,5 prots. Läbi vaatamata on veel 28 ringkonna esitamiskirjad. Nendest on esitatud 67 kandidaati. Kui oletada, et nendest ka umbes 7 prots. välja langeb, siis langeb kandidaatide koguarv 200 või koguni alla selle.

Missuguste vigade pärast esitamiskirjad seadusele mittevastavaiks on tunnistatud, selle üle avalikkust ei informeerita. Teateid oma koosolekute tagajärgedest annab valimiste peakomitee riigi propagandatalituse informatsiooni-osakonna kaudu.

Nagu kuuleme, kavatsesid mõnede tühistatud kandidaatide esitajad esineda protestiga, mis pühapäeval arutusele tulevad. Kui protestid tagajärgi ei anna, on veel võimalus 2 päeva jooksul kaevata riigikohtusse, kes asja arutab ja otsustab 2 päeva jooksul pärast kaebuse saabumist.

*

Kui tühistamise otsused jäävad jõusse, siis Tallinna 3. ringkond jääb kolme kandidaadiga, 5. ringkond neljaga; 17. ringkonnas Harjumaal jääks J. Kalle ainukeseks kandidaadiks ja loetakse valituks hääletamata. 22. ringkond (Türi) jääb kolme kandidaadiga; 25. ringk. (Märjamaa) kolme kandidaadiga; 30. ringk. (Laura) kolmega, 38. ringk. (Abja) kolmega, 43. ringk. (Tartu), vaatamata kahe kandidaadi väljalangemisele, jääb ikkagi kahe kandidaadiga; 50. ringk. (Tartumaal) jääb ka veel 3 kandidaati.

Seni on kõrvaldamise otsus tabanud ainult väljaspool rahvarinnet esinenud kandidaate. Rahvarinde kandidaatide esitamiskirjad on leitud nõuetele vastavad.

Itaalia püssirohuvabrik lend

50 inimest sai surma, 300 haavata. Rooma haiglad

Kuningas ja Mussolini õnnetusk

Rooma, 29. 1. (ETA) (Havas) Segni püssirohuvabrikus, mis asetseb Roomast umbes 50 kilomeetri kaugusel, on olnud täna hommikul suur plahvatusõnnetus. Oli kuulda mitu plahvatust. Plahvatuse tagajärjel tekkis vabrikus tulekahju. Vaatamata tuletõrjujate jõupingutustele ei suudetud tulele piiri panna. Rusude alt on kätte saadud palju söestunud laipu. Hulk isikuid on saanud haavata. Roomast on lahkunud 70 ambulantsiautot, et sõita õnnetuskohale. Roomast on kohale sõitnud ka politseivõimud. Ka sõdureid on saadetud katastroofikohale. Praegu puuduvad veel lähemad teated katastroofi ulatuse kohta.

Rooma, 29. 1. (ETA) (DNB) Katastroofi kohta Segni püssirohuvabrikus teatatakse täiendavalt, et seni on rusude alt kätte saadud 10 laipa. Mitusada inimest on saanud
tuskohale on sõ
lia kuningas ja
Rooma, 29. 1. (E
maste teadete
nud Segni katas
mest surma ja ü
Katastroofi koht on
eraldatud väeosade po
kauguselt. Segnis t
12.000 töölist. Kom
lubanud kuningas Em
tuskohale, sest kardet
vatusi. Rooma ha
haavatuid. Haav
ka teiste linnade haigl
õnnetuskoha lähedal.
Rooma, 29. 1. (ETA)
õnnetuse kohta teatatakse ame
kinnd esialgse juurdluse andm
matusest.

Saksa walitsus ümbermoodusto

Sõjaminister Blomberg lastakse erru

London, 29. 1 (ETA) „Times'i“ Londoni korrespondent kirjutab, et rahwussotsialistlikule erakonnale lähedal seiswais ringkonnis arwatakse, et parlamendi kokkutulek, mis teatawasti pidi sündima 30. jaanuaril, on edasi lükatud seoses walitsuse ümbermoodustamise kawatusega. Ent see kawa ei ole weel lõplikult walminud ja Hitler ei tahtwat enne pöörduda rahwa poole. Teiselt poolt teatatakse, et erakonna liikmed ootawad parlamendi kokkutulekul kõnesid ja seletusi, mis wahest oleksid kohasemad ühel teisel juhul kui rahwussotsialistide wõimuletuleku aastapäewa pühitsemisel. Näiteks
vodatakse energilist wastust
tustele rahwussotsialismi ko
walitsusliikmed hoiatawad ü
wustasid awalikult neliasta
Saksa walitsuse ümberm
„Times'i“ kirjasaatja, et f
marssal von Blombergi. T
sõjaministeerinmi politiilise
von Reichenau. Kirjasaatja
erakond tahab laiendada o
teerinnidele.

Hiinlased lõid jaapa

2000-meheline Jaapani väeosa ümber piirat

Shanghai, 29. 1. (ETA) (Reuter) Hiina allikaist teatatak
kes kavatsesid Mingkiangist edasi tungida, on hiinlaste poo
tustega tagasi löödud. Edasi teatatakse, et Tsiningi juur
õnnestunud ümber piirata 2.000 Jaapani sõdurit.
on tagasi võitnud Mendjini. Kuuldub, et marssal Tshiang Kai-shek
laste kindlustusi Tientsin-Pukou raudtee piirkonnas.

Jaapani sõjaväe esindaja teatas, et Shanghai, Hungtshao ja
on välismaalastel viibimine keelatud, sest soovit
levitamist välismaalaste poolt neis piirkonnis aset leidvate sündmu
väeosad teostavad seal partisanisõda.

Schanghai, 29. 1. (ETA) (Havas) Hiina lehed teatawad Kantonist, et Hiina 8. armee staabiülem kindral Jihtschienjing on saabunud Kantoni. Marssal Tschiang Kai-schek olewat teinud talle ülesandeks organiseerida rahwahulkade wäljaõpetamist partisanisõja pidamiseks Lõuna-Hiinas.

Tokio, 29. 1. (ETA) (Reuter) Jaapani walitsus pidas täna istungit, kus arutati sündmuste arenemist Hiinas. Läbirääkimiste sisu kohta ei ole midagi lähemat teada. Läbirääkimised kestsid tund aega. Pärast seda wõeti wastu wälis
reministri üksikasjalised aru
rile tehti ülesandeks infor
mustest maa- ja merewäe j

Hiina-Jaapani

Genf, 29. 1. (ETA)
nõukogu istung, mis pidi alg
kati edasi kella 17-ni. Is
like läbirääkimiste pärast, m
konflikti üle.

Sõjategevus Terueli rindel surnud punktil

Henbaye, 29. 1. (ETA) (Reuter) Paistab, et sõjategewus Terueli frondil on jõudnud surnud punktile. Juba mõõdunud nädalal sodati walitsuswastaste katseid anda otsustawat löögi walitsuswägedele. Selle operatsiooni edasilükkamine näib olewat tingitud sellest, et kindral Franco wäed on Terueli frondil sattunud palju ägedamale wastupanule kui nad arwestasid. Terueli wallutamine on nüüd prestiižhi küsimus ja seepärast otsutõki paratamatuks operatsioonide lõpulewiimine sellel frondil.

Pidustused A. H. Tammsaare 60. sünnipäeva puhul

A. H. Tammsaare 60-da sünnipäewa tähistamiseks pühapäewal, 30. jaanuaril, korraldawad Tallinna ja Nõmme organisatsioonid ja koolid rea aktusi ja kirjaniku teoste õhtuid.

Nõmmel toimub A. H. Tammsaare austamine pühapäewal kell 12 päewal kino „Wiktoria-Palace'i“ ruumides. Kõnedega esinewad linnanõunik J. Murumets ja kirjanik E. Särgawa, sõnaliste ettekannetega Hugo Laur, Felix Moor, Tamara Kaarsoo ja Woldemar Panso.

Draamastuudio tähistab kirjaniku juubelit „Körboja peremehe“ ettekandega, samuti on „Estonial“ ettewalmistusel A. Särewi dramatiseering „Andres ja Pearu“, mille esietendus toimub wabariigi aastapäewa paigu.

Tallinna seltskondlike organisatsioonide korraldusel toimub A. H. Tammsaare teoste õhtu „Estonia“ kontserdisaalis teisipäewal, 1. weebruaril, kell 20. Õhtu awab teaduse- ja kunstiosakonna direktor dr. J. Wasar, kõnedega esinewad kooliwalitsuse direktor W. Alttoa ja toimetaja E. Laaman, lõppsõna ütleb J. Grüntal. Õhtu sõnalises osas esinewad Hugo Laur ja Felix Moor, muusikalises osas Eesti Laulumeeste laulukoor E. Aawa juhatusel, Ida Loo, Hugo Schütz ja Paul Indra. Õhtu pääsmed on eelmüügil „Päewalehe“ ja „Rahwaülikooli“ raamatukauplustes ja „Estonia“ teatri kassas.

Kooliõpilastele on sissepääs wõimaldatud riietehoiu eest, 10 senti.

Hando Mugasto mälestusnäitusel

Esitatud kunstniku elutöö. — Näitusel pole ühtki müüdavat teost

Eile keskpäewal awati Kunstihoones kunsti sihtkapitali walitsuse korraldusel graafik Hando Mugasto mälestusnäitus. Sissejuhatawad sõnad lausus kunsti sihtkapitali walitsuse esimees haridusministri abi W. Päts. Käesolew mälestusnäitus annab waralahkunud andeka kunstniku elutööst, tema loomingu produktsioonist ja kunstilisest taotlusest õige ülewaate, sest siia on koondatud tööd peamiselt tema sõpradelt ja tuttawailt — olemasolewail andmeil peagu täielikult. Igatahes Hando Mugasto lemmikala — puulõige — on esitatud siin täielikult. Näitus wõtab oma alla mõlemad saalid ja waheruumi. Esitatud on töid 194 numbrit, ajawahemikus 1924—1937. aastast. Peale joonistuste näeme graafika-tehnikais peagu kõiki eritehnikaid, alates linovoli, akwatinta, litograafia, sõelatehnika- monotüüpia, ofordiga ja lõpetades puugrawüüriga. Eriti rohkesti on esitatud monotüüpia ja puugrawüür. Ainewalik on siin samuti wäga mitmekesine: kompositsioonid, maastikuwaated, natüürmorte jne., ning wäga mitmesuguseid sõeillustratsioone raamatutele ja raamatukaane. Peale selle mõningaid näiteid annadressidest ning suur kogu exlibriseid.

Olgu märgitud, et kõik näitusel esitatud tööd on leidnud omandajad. Awamispäewal olid weel müüdawad 7 tööd ja needki osteti kohe näituse awamise momendil.

Käesolew näitus oma olemuselt on harukordne ja wäga huwitaw, jättes terwiklik-ühtlase mulje, andes kunstniku lühikese, kuid wiljaka tegewuse dokumendina ilusa lehekülje tema kunsti loomingust, sihtidest ja püüdest.

Skits ofordile „Vana maja“ ja „Hobused“ — ofort.

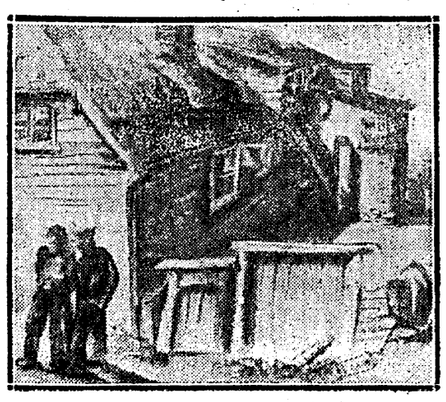

Loodusvarade Instituut valis auliikmeid

Auliikmeteks valiti riigihoidja K. Päts, sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, peaministri asetäitja K. Eenpalu ja majandusminister K. Selter

Ehk küll Looduswarade Instituudi seadus anti riigiwanema poolt dekreedina juba 3. juunil 1937. a., algas tegelikult instituut oma tegewust 9. nowembril 1937, millal majandusministri kokkukutsel toimus instituudi tegewuse awamine täiskogu pidulikul awakoosolekul.

Instituudi täiskogu koosolekul reedel, 28. jaanuaril, mis peeti Tallinna tehnikaülikooli keemia-osakonna auditooriumis, waliti täiskogu poolt ühel häälel instituudi auliikmeteks riigihoidja K. Päts, sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, peaministri asetäitja K. Eenpalu ja majandusminister K. Selter, arwesse wõttes nende suuri teeneid Eesti majanduselu arendamisel, eriti aga meie looduswarade kasutamisele nue suuna ja hoo andmisel.

Edasi täiskogu wõttis wastu Looduswarade Instituudi kodukorra. Kodukorras on muuseas kindlaks määratud, missugused sektsioonid töötawad Looduswarade Instituudi juures. Need oleksid järgmised: 1. geoloogia ja pedoloogia, 2. meteoroloogia, klimatoloogia ja hüdroloogia, 3. bioloogia, 4. metsanduse, 5. põlewkivi, 6. turba, 7. ehitusmaterjalide, 8. anorgaaniliskeemilisetehnoloogia, 9. orgaaniliskeemilise-tehnoloogia ja 10. täiliste organisatsioonide ja ratsionalisatsioonide sektsioon. Kui Looduswarade Instituudi tegewuse edukus seda nõuab, wõib lisaks olemasolewatele sektsioonidele asutada uusi sektsioone.

Sektsioonide ülesandeks wastawal uurimisalal on: 1. uurimistööde ja selgitustöö kawade koostamine, kaalumine ja esitamine nõukogule; 2. nõukogude poolt wastuwõetud töökawade teostamine; 3. ettenägemata küsimuste otsustamine ja uurimistööde täitmine, mis antakse sektsioonile nõukogu wõi direktori poolt; 4. tehtud tööde ja tegewuse aruande koostamine ja esitamine nõukogule.

Edasi täiskogu koosolek kinnitas instituudi 1938. a. tegewus- ja tulude-kulude eelarwe tasakaalus Kr. 80.200.

Dir. K. Zeren 1 a. 6 kuuks vangi

Tallinna ringkonnakohtus oli arutusel Konstantin Zereni protsess.

Kaebealust süüdistati selles, et tema omal ajal, kui ta oli teedeministeeriumi avalike tööde osakonna direktor, astus sama asutusega riigiteenijale lubamata ärilistesse tehingutesse. Ka süüdistati teda dokumendi võltsimises.

Kohus mõistis K. Zereni poolteiseks aastaks vangimajja.

Praegu on Konstantin Zeren a.-s. „Telliskivitehased“ esimees.

Sõiduline wiga

on saatunud meie eilse juhtkirja eimese weeru wiimasesse lausesse. Autor tahtis ütelda, et kautsjoni kaotajid kõik kandidaadid, ka see, kes waliduks ofutub. Walimiseadus määrab aga, et kui kandidaat on walitud, siis saab ta kautsjoni tagasi, s. t. waatamata sellele, kas ta neljandikku häältest on saanud wõi mitte.

Tulekahju Keilas

Reede õhtul kella veerand kaheteistkümne paigu süttis põlema Keila jaoskonnakohtu maja juure kuuluv kuur, kus hoiti küttepuid ja mitmesugust muud üürnike varandust. Hoone, mis oli osalt laud-, osalt ristpalkidest ehitus, põles maani maha, kusjuures sisse jäi ka kõik vallasvara.

Majaomanik Anton Tuuberg hindab mahapõlenud kuuri väärtust 1500 kr., kuna see Eeks-Majas tule vastu oli kindlustatud vaid 800 kr. eest. Peale selle jäi majaomanikul leekidesse mitmesugust kuuris olevat kraami umbes 250 kr. väärtuses. Kui suur on üüriliste kahju, pole teada. Samuti pole veel suudetud selgitada tule tekkimise põhjusi.

Libeduse ohvrid

Laupäeval toodi Tallinna haiglatesse ravimiscle 4 libeduse ohvrit, kes kukkumisel olid saanud üsna tõsiselt vigastada.

Vene-Balti as. nr. 99—4 elutsev 34-a. Pavel Porovkov sai kukkumisel v
ve. Kiriku tän. nr. 8—3
Mägil murdus tänaval ku
käe luu ja Kristiine tän.
Taibergil parema käe
kud käisid arstiabi saama
haiglas, kusjuures Mägi ja
abi andmist koduscle ravi
Narva maanteel asetsev
Järvel elutsev 22-a. Herma
mise tagajärjel oli tekkinu
jäeti esialgselt haiglasse rav

TERASTALD!
Oleme avanud oma jalanõude müügi eriti odavate hindadega. Ladus igasugumeeste kingad ja saapad Terastald-tallaga, mis peavad vastu saapa ea! Kasutage odavat ostuvõimalust! TERASTALD, Vana Posti tän. 8, tel. 473-80.

Parim ja mugavaim on siiski Pirital
Restoran-võõrastemaja „Brigitta“
Telef. 428-40 15.

Teatan lgp. tell
et pärast põhjal
tellimiste
nii oma kui
Hinnad soodsad, järe
Austusega rätse
A. UNT

Ainult häid
Merska möö
ladus
Uus tän. 28. T
Suures valikus magamis
väikesed kirjutuslauad,
kušetid, tugitoolid jne.
poolt Tallinna mööbli o
tast ja kuivast materja
kuivamist ei ole karta e
Tallinn, U

Meejaht ja selle mälestusi Eestis

Õpetatud Eesti Seltsi 100-aastase juubeli puhul ligi tuhande külje suuruses ilmunud koguteosest *„Liber Saecularis"*, mis sisaldab palju väärtuslikke artikleid meie ja välismaade teadusmeeste sulest, toome lugejaile tutvumiseks F. Linnuse huvitava kirjutuse „meejahist ja selle mälestusist Eestis", peaasjaliselt selles osas, mis puudutab meie kodumaad.

Inimese suhtumine mesilastesse, nagu teistesegi loomariigi esindajatesse, on kahesugune: madalamal kultuurijärjel, n.-n. korjava- ehk röövmajanduse astmel olev inimene piirdub ainult nende püügiga või tapmisega; kõrgemale, n.-n. viljeleva majanduse tasemele jõudes, hakatakse neid ka kasvatama ja koguni oma huvide kohaselt edasi arendama.

Vastavalt võime ka mesilaste ekspluateerimises eraldada kaht astet: kaugel esiajaloos ja praegugi veel mõningate loodusrahvaste juures esineb meejaht, kultuursematel rahvastel aga juba mesilastepidamine ehk lühemalt mesindus.

Käesolevas kirjutises tutvume lühidalt meejahiga eeskätt loodusrahvail ja vaatleme siis ka selle jäänuseid Eestis.

Meejaht seisab selles, et püütakse avastada looduses metsikult elavaid mesilasperesid ja, kui see on õnnestunud, siis riisutakse pesa meest lagedaks, mesilasi endid hävitades.

On terve rida rahvaid, kelle majanduses mesi etendab väga tähtsat osa ja kes seejuures ei tunne mingit mesilastepidamist, vaid kõik mee hangivad metsmesilaste „küttimise" kaudu. Siia kuuluvad näit. Tseilonil elavad vedad, Malaka-poolsaare senoirahvad ja Andamaani-saarte elanikud, edasi Eel-India algrahvad, Austraalia pärismaalased, Aafrika kääbusrahvad ja bušmenid, mõned Ida-Brasiilia jahimeestehõimud jne.

Kuna mesilased asuvad tavaliselt vähekättesaadavais kohtades, nagu kõrgetes puu-õõntes, kaljupragudes, maalõhedes jne., siis on neile ligipääsmine sageli seotud suurte raskustega. Loodusrahvaste meekütid on sunnitud siis kasustama liaani-köisi ja -redeleid või ehitama ajutisi tellinguid või jälle tarvitusele võtma oma suurepärast ronimisoskust puutüvedele ja kaljudele pääsmiseks. Mõnedel Austraalia pärismaalastel on välja kujunenud koguni omad meejahi spetsialistid: ainult teatavate perekondade liikmed, kes ronivad mesipuude otsa.

Meejaht, kas ainuvalitsevana või mesinduse kõrvalharuna, on iseloomulik eeskätt troopilistele maadele, kus ürglooduse rikkalikkus sellist röövmajandust võimaldab. Ka põhjapoolsemais maades leidub meejahti, eeskätt seal, kus on küllaldasi metsaalasid. Veel keskajal, rääkimata vanemaist ajastutest, oli aga meejaht lausa üldine nähtus kogu Euroopa mandril, muidugi neis kohtades, kus mesilased üldse elutsevad.

Vaatame nüüd, kuidas on olukord Eestis, mis praegu ei saa oma metsarikkusega eriti kiidelda.

Kõigepealt tähendame, et mesilastega lähedases suguluses olevate kimalaste *(Bombus)* suhtes meil valitseb veel täieline röövpüük: karjased, heinalised, marjulised j. t., kes sellise pesa leiavad, hävitavad ta harilikult ära ja söövad ka seal leiduva mee. Muidugi on see laste, eeskätt poisikeste erilõbu, kuid ka vanemad inimesed ei pea seda paljuks. Selliseid teateid on meil laialt üle maa ja vaevalt on vajadust neid esitama hakatagi, sest komme on sellevõrra üldtuntud. Tavaliselt süüakse mesi otse kohapeal, kas kärge suus närides või, üsna sagedasti, ka läbi õlekõrre imedes. Mõned säilitavad sellist mett ka kauemaks, kuna teda peetakse eriti heaks abinõuks kurgu- ja silmahaiguste ning jooksva vastu. Pesad kaevetakse välja kas paljaste kätega või puupulga abil.

Selline kimalaste rüüstamine on tuntud ka enamikus ülalmainitud meejahimaades ja on arvatavasti levinud kõikjal, kus neid *Bombus*-liike aga leidub. Rüüstamisele ahvatleb ka see asjaolu, et kimalased kodust kultiveerimist välja ei kannata.

Mis puutub pärismesilastesse *(Apis mellifica)*, siis pole meil Eestis praegu enam selliseid laialdasi metsamassiive, kus mesilaspered loomulikes õõntes segamatult võiksid põlvest põlve pikemat aega asuda ja paljuneda. Meie metsikpered tekivad praegu peagu eranditult koduseist mesilasist, kus nõrga järelevalve tõttu igal suvel sadasid sülemeid minema pääseb. Harilikult asuvad nad metsades õõnespuudesse, sageli aga ka majapööninguile, kivihunnikuisse, isegi korstnatesse jm.

On nüüd keegi metsiku pere avastanud, püütakse teda praegusel ajal muidugi tervena kätte saada ja koju mesilasse viia, seda enam et selliseid leitud peresid meil üldiselt peetakse mesinikule õnnetoovaks. Ilma et siin läheksime üksikasjadesse, märgime vaid, et kojuviimist toimetatakse kahel teel: okaspuudel enamasti saetakse õõnesosa kogu perega tüvest välja ja viiakse koju, kus see sageli jääbki tarvitusele pakktaruna; lehtpuudest, mida tavaliselt raskem on maha saagida, aetakse pere suitsuga või koputamisega sülemavakka või kotti ja paigutatakse kodus tarusse.

Kui aga võimalik pole peret kätte saada, siis püütakse teda vähemalt meest paljaks „kiskuda". Sama saatuse osalisceks saavad ka talvel puulõikamisel avastatavad pered, mida leitakse eriti haavapuudes. Vanemal ajal, kus mesilasi kodumesilaiski meevõtmisel hukati, hooliti muidugi metsikperedest veelgi vähem. Kui leitud pesaõõs oli nii suur, et sealt käega pääsis kärgi välja võtma, jäeti puu seisma, vastasel korral aga raiuti või saeti ta maha või pandi põlema. Mesilased selle toimingu juures harilikult hukkusid kas suitsu või ilmastikumõjude tõttu.

Oli pere kauemat aega puus asunud, siis võis saak temast olla küllalt tunduv, mõnikord isegi mitu puuda mett.

Praegu kistakse või viiakse avastatud metsikpere enamasti kohe ära, kuna kardetakse, et mõni naaber selle tühjendamisega ette võib jõuda. Vanasti, kus omandusõigusest peeti rohkem lugu, võidi toimida ka teisiti, nimelt märgiti leitud „mesipuu" kuidagi ära, mille järele seda teised enam ei puudutanud. Nii teatatakse Rõugest, et „Kes mesilastega õõnespuu leidis, köitis „niidse" (pajukoore) ümber puu, siis teene ei võtnud enam omale. Kui talv tulli, raiuti puu maha, siis sai mesi kätte". Avinurmes mälestatakse, et selliseid „mesipuid" märgitud kooresse raiutud ristiga. See puude märkimise komme on tuntud ka teistes meejahi ja algelise mesinduse maades. Seal, kus mesilastepidamine on üldse veel n.-n. metsamesinduse tasemel, on tavaliselt igal mesinikul juba kindlakskujunenud alaline isiklik peremärk, mis mesipuu kooresse raiutakse.

Enamik metsikperesid avastatakse meilgi juhuslikult, näit. jahimeeste, metsatööliste, heinaliste, Rõuges vanasti ka niinekiskujate poolt.

On ometi terve rida teateid, et eriti vanemal ajal mesilasi on metsades päris otsimas käidud ja osalt veel praegugi käiakse, näit. Alutaguses, Võru- ja Pärnumaa lõunaosades jm.

Ka mesilaste ülesleidmiseks on meil tuntud rida võtteid. Nii teatatakse Saaremaalt, et seal käiakse metsas varakevadel, kui seal on lund, ja otsitakse puhastuslennu jälgi puude alt (Kaarma). Eriti peetakse silmas muidugi vigaseid ja õõnsaid puid.

Ka puutüvede pihta koputamine on meil mitmel pool tarvitusel. Nii kirjutatakse näit. veel 1936. a. ühest lisaku khk. Alajõe küla mehest, kes mesilasi „käib nimelt otsimas": „Ta klopib kaikaga vastu õõnespuid. Kui mesilased on puus, siis tuleb neid kloppimise peale ka välja. Ta on sel kombel leidnud mitmed pered".

Kõige sagedamini avastatakse metsikperesid muidugi sel teel, et nende lähedale sattudes kuuldakse pere lennusuminat või nähakse nende sisselendamist. Kuid jälgitakse ka pesast kaugemal lendavaid üksikmesilasi. Kuidas seda tehakse, sellest jutustab üks Viru-Jaagupi mesinik enda kogemuste põhjal:

„8—10 km inimelamuist eemal püüdsin metsas kanarbikuõitelt mesilasi, neile kinnitasin kleepainega paberiribakese. Jälgisin vabaks lastud mesilase lennusuunda, orienteerusin asukoha suhtes. Teises kõrval või vastas seisvas kohas toimisin samuti ja — õnnestus". Samasugust jälitamist, mis elavalt meelde tuletab Austraalias ja Aafrikas tarvitatavaid püügiviise, mainitakse ka Saardest. Metsikperede ülesotsimisest kinnipüütud mesilaste jälitamise teel mainivad küll juba vana Rooma autoridki, näit. Columella (I saj. p. Kr.) ja Palladius (IV saj. p. Kr.). Nende teostest on vastavad õpetused levinud hilisematessegi Kesk- ja Põhja-Euroopa käsiraamatutesse.

Kui suur võis olla nüüd sel teel püütav saak? Meie V.-Jaagupi meekütt teatab, et ta oma eluajal on püüdnud ülalkirjeldatud viisil kaks mesilasperet. Ühele kulutanud ta selleks päeva, teisele kolm. Kaarmal olevat 4—5 mesinikku, „kes igaüks 3—4 pere on metsast toonud ühes puuga". Rõugest teatatakse, et seal metsas niinel käies leitud mett „27 haavatäit". Jääb kahjuks selgusetuks, kas need avastati korraga või pikema aja jooksul. Esimesel juhul oleks see ju küll saagirohkus, mis võistleb kas või Siberi taiga omaga.

Et varemini meejahil saak võis olla küllalt rahuldav, sellest on meil teateid mujaltki Eestist. Nii kirjutatakse Lüganuselt Sonda metsade kohta:

„Metsast leitud metsikute perede saak on aga vähenenud, kuna varem oli rohkesti õõnsaid haabu ja sangleppi. Ka on metsast ajajooksul kõik pered peaaegu üles leitud ja ära toodud. Kui vanasti metsast leitud meesaak moodustas mingi nimetamisväärse osa üldsaagist, pole seda enam praegu." Nagu sama kirjasaatja teatab, seal leitud „puu saeti maha ja mesilased suitsetati", seega on meil tegemist päris ehtsa „meejahiga".

Nagu neist lühikestest näidetest selgub, omas siis meilgi meejaht veel XIX saj. teisel poolel teatud majanduslikku tähtsust ja kestab vähesel määral praegugi, eriti maa ida- ja lõunapiiril, kus veel on säilinud suuremaid metsi. Võtted, mida meil mesilasperede ülesleidmiseks ja kättesaamiseks tarvitatakse, on aga üldiselt samad, mis vastavais olukordades on tarvitusel peagu üle kogu maailma. Vahe on küll ainult selles, et kuna troopikamaadel meejaht on peagu ainsaks meemajanduse viisiks, meil see on vaid (praegu rohkem juba sportliku ilmega) kaasnähtusecks pärismesinduse kõrval, mille iga meil omakorda juba aastatuhandeisse ulatub. Umb. aastani 1500 e. Kr. oli meiegi esivanematel meejaht ainsaks meesaamise viisiks.

Dollaridünastiad Ameerika saatusemäärajana

60 perekonda, kes valitsevad Ameerika rikkusi. — Dollarprintsesside ab elud Euroopa aadliga. — Roosevelt jatkab võitlust rahadünastia vast

Ameerika siseminister Harold L. Ickes ütles hiljuti, et Ühendriikides on kuuskümmend perekonda, kes kontrollivad maa rikkusi ja kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku rahvuslikust varandusest.

Kui oletada, et Ühendriikide rahvuslik varandus tõuseb 360 miljardile dollarile, siis kuulub nende kuuekümne perekonna kontrollimisele 240 miljardit dollarit. Üksikasjalisemalt: igaüks neist perekonnist kontrollib keskmiselt 4 miljardit dollarit, mis vastab umbkaudu avalike maksude üldsummale Prantsusmaal, „kontrollima" ei tähenda omamist. Mõnikord piisab aktsiate vähemusest suure ettevõtte kontrollimiseks, teinekord isegi ühingute rühma kontrollimiseks. Sellele tõsiasjale tugeneb mõne suure trusti juhi isiklik mõju nii Ameerikas kui Euroopas.

Ameerika multimiljonäride isiklikku varandust ülehinnatakse tavaliselt. Praeguseni pole olnud ühtki ameeriklast, kes oleks surnud dollarmiljardärina. Suurim varandus, mida kunagi on registreeritud, on tõusnud 186 miljonile dollarile. Nii suur oli 1927. a. surnud petrooleumitööstur Payne Whitney pärand.

Suurem jagu multimiljonäre on püüdnud oma varandust juba eluajal jagada. Kõige kujukamaks näiteks sellest oleks John D. Rockefeller, kes jättis surres järele „ainult" 25 miljonit dollarit, kuigi ta perekonna varandus hinnati miljardille, majandusliku õitsengu ajul isegi kahele ja poolele miljardile. John. D. Rockefeller oli umbes 800 miljonit dollarit ohverdanud heategevaiks ja teaduslikeks otstarbeiks. Teised perekonna liikmed jätsid ka suuri varandusi järele, nii suri vana John D. Rockefelleri vend William 1922. a. oma pärijaile 40 miljonit dollarit jättes. Tema poeg, pankur Percy A. Rockefeller, pärandas oma naisele kui ainsale pärijale 120 miljonit dollarit. Rockefellerite dünastia koosneb praegu 21 isikust, kes kõik on dollari multimiljonärid.

Petrooleum, mis on saanud Rockefellerite rikkuse allikaks, on annud ka palju teisi suuri varandusi Ameerikas, mida Euroopas nii hästi ei tunta. Petrooleumimagnaatide seas näeme Harknesse oma 800-miljonilise varandusega, Whitneysid 600 miljoniga, Archbolde, Rogerseid, Bedforde ja teisi nende kaaslasi suures petrooleumitrustis — „Standard Oil Companys", kellele kõigile kuulub sadasid ja kümneid miljoneid.

Kui Rockefelleritele kahtlemata kuulub esikoht dollarikuningate „Gothas", siis on teine koht selles seisusekirjas väga vaieldav. Kellele langeb au olla kohe Rockefellerite järgmine? Enne majanduskriisi peeti Henry Fordi ja ta poega Edselit dollarmiljardärideks. Nende varandus on kriisiaastate jooksul suuresti kokku sulanud, kuid ta on vähem jagatud kui suurte rahadünastiate varandused. Sugukonna peana on Henry Ford rahaasjade juhtimisel väga vali mees. Need tema sugulased, kel pole ehtsat ärimehe talenti, on armutult välja lülitatud kuulsaist Detroiti tehastest. Üks Henry Fordi vend oli 70-aastaselt sunnitud end kuulutama maksujõuetuks, ilma et ta kuulus vanem vend oleks talle appi tulnud.

Suurte tööstusdünastiate seas on Mellonid ja Du Pont'id tähtsamad Fordi võistlejad teisele kohale. Andrew Mellon, kes suri möödunud suvel, määras kaks miljardit franki oma sünnilinnale Pittsburgile ja ta kuulsast kunstikogust asutati ta testamendi kohaselt rahvusmuuseum Washingtonis. Sellest hoolimata omab ta perekond veelgi kümme miljardit franki. Mis puutub Du Ponti, kelle hiigelvarandus sai alguse püssirohuvabrikust, mis asutati juba Napoleoni sõdade aegu ja mida tohutult suurendas maailmasõda, siis arvatakse teda omavat umbes 15 miljardit dollarit, kuid see varandus jaguneb selle vana dünastia kahekümne liikme vahel.

Majandusteadlane Ferdinand Lundberg, kes kirjutas raamatu kuuekümne perekonna hiigelvaranduste kohta, mida Ameerika praegu õhinal loeb, ei anna teist kohta Rockefelleri järel ei Fordile ega Mellonile, vaid Morgani perekonnale.

See liigitamine näib veidi üllatav. Sest on teada, et John Pierpont Morgan, „John Pierpont Suure", nagu Ameerikas hüütakse, isa ei jätnud 1913. a. surres järele rohkem kui 70 miljonit dollarit. Tema poeg, praegune kuulus New Yorgi pankur, kasvatas selle varanduse maailmasõja jooksul kahekordseks, kuid sealt

Miss Barbara Hutton, kellest sai krahvitar Haugwitz.

peale on ta hiigelrikkus tunduvalt kahanenud. Ametlike andmete järgi Washingtonist on teada, et Morgan pole rea aastate jooksul maksnud tulumaksu, kuna ta kahjud ületasid tulud.

Lundberg peab aga kõiki 15 Morgani sugukonna liiget üheks perekonnaks, kelle varandused ta arvab tõusvat 728 miljonile dollarile.

Niisugusel perekondliku varanduse määritlemisel ei puudu alus. Tõepoolest pole sidemed ärikaaslaste vahel kuski nii tihedad kui Morgani sugukonnas. Kuulsas pangas Wall Streetil nr. 23 on kõik partnerid, kellest igaüks on multimiljonär, ametnikena tööl, töötades ühises suures pangasaalis sageli isegi keskpäraste pangaametnikena, ja nende vali töörütm annab saalile kooliklassi ilme. Morganid moodustavad pangamajas üksuse nii kaubanduslikust kui ühiskondlikust seisukohast.

Teised Wall Streeti pankurid järgnevad Morganitele alles suures kauguses. Bakerid „First National Bank'ist" ja Stillmanid „National City Bank'ist" omavad kolm kuni kuus miljardit franki. Pangamaja Kuhn, Loeb ja Co — peamine Morgani pangamaja võistleja — on „kuuekümne perekonna" nimestikus esindatud nimedega Schiff ja Kahn. Pankur Otto H. Kahni, Metropolitan Ooperi suure mätseeni ja suurima kinotööstuse aktsionääri, varandus hinnati 1929. a. üle kahe miljardi frangi. Kui ta aga mõni aasta hiljem suri keset majanduskriisi, ei saanud ta pärijad rohkem kui kakssada miljonit franki. Pankurite Wartburgide varandust arvatakse veel ikka 3 miljardile frangile.

Imelikem on, et peagu kõik suured varandused Ühendriikides on pärit ennesõjaajast. Kuhu on jäänud arvukad uusrikkad, kes tõusid börsispekulatsioonide vahuharjale 1928. ja 1929. a.? Nad on kadunud, jätmata jälgegi Ühendriikide majandus- ja ühiskondlikku ellu. Ainsaks ameeriklaseks, kes on viimase kümne aasta jooksul osanud panna kokku suurt varandust, on finantsist, keda Euroopas ei tunta. Tema nimi on Floyd B. Odlum ja ta alustas oma karjääri ühe elektriseltsi juhatajana Morganite teenistuses. 1924. a. asutas Odlum väikese finantsühingu, millel oli 40.000 dollarit kapitali. See ühing — Atlas Corporation — asus börsiväärtuste paigutamistele ettevõtete alla. Odlum ilmutas sel alal suurt andekust. Kuna teised samasugused ettevõtted kokku varisesid, võitis Atlas Corporation kriisi ajal kolm miljonit franki ja sealt peale on ta varandus kahekordistunud.

See erandlik juhtum ei muuda midagi suurte ameerika rikkuste füsionoomias, millest Euroopas sageli ollakse eksiarvamuses. Kuuskümmend perekonda p kaugeltki parveniüid. Need on tõeli rahadünastiad, kes sageli juba saja jooksul on oma maa elu väga suur mõjutanud. Aina enam on nad Am rikas hakanud mängima feudaalse a osa. Nad on väga alalhoidlikud ja elavas opositsioonis president Roo veldile.

Selle kuuekümne perekonna eksk siivne iseloom ilmneb selgesti nende ellumistes. Nende ideaaliks on jäät abielu Euroopa kõrge aadliga. Dol printsesside abielud vana maailma pr side, vürstide, krahvide ja parunit algasid 19. sajandi viimaste aastakümn jooksul ja on kestnud meie päevini.

Üks Astorite sugukonna võsu, kel kuuluvad terved New Yorgi kvartal abiellus vene vürsti Sergei Obolensk Raudteekuninga ja rauamagnaadi Gouldi tütar sai krahvinna Gastellane ja hiljem hertsoginnaks. Petrooleu tööstur Rogers pani oma tütre me krahv Salmile. Levi Z. Zeiteri, su Marshall Fieldi magasinide kaasoma tütar Chicagos abiellus India asekuni lord Curzoniga ja sai sir Osw Mosley, Inglise fašistliku partei ämmaks. Ethel Field, suurte Chi kaupmeeste järglane, abiellus Briti a rali krahv Beattyga.

Vanderbiltid, kes omand suured rikkused rauakaevandustega, suguluses paljude Euroopa aadlik dega, nagu Ungari krahvi Szechenyi Marlborough' hertsogiga. Hiram Manville'i, asbestikuninga, tütar abi krahv Folke Bernadotte'iga ja sai n Rootsi kuninga sugulaseks. Krahv Haugwitz, sündinud Barbara Hu suurte Woolworthi magasinide pär na, ei ole nõnda esimene ameerikla kes on suguluses Skandinaavia m aadliga.

Ühendriikide kuldse nooruse ab ei vasta alati, tõsi küll, nende vane soovidele ja hiilgusele. On olema mesalliansse, mis on kuuekümnele konnale olnud skandaaliks. M häbi: James A. Stillman, suure pa poeg ja Rockefelleri õepoeg, armus perekonna koka tütresse ja andis oma seadusliku nime...

Pahem veel on Rhinelanderite konna õnnetus. Noor Leonard Rhinelander kosis musta autojuhi Võtta oma palees äiana vastu aut ja veel pealegi neegrit, see on Ame kõrge seltskonna silmis kahek roim. Ennem juba ehk andestataks sale Ellin Mackayle, kes valis m kuulsa jazzikomposiitori Irving B

Õnneks on niisugused ebamuga kuuekümne perekonna maailmas haruldased. Suurem jagu miljonit rijaid ja pärijannasid ei otsi armuse väljaspool oma sotsiaalset klassi. peavad ülal häid traditsioone ja vad parimate võimete järgi oma konna varandusi teisi miljonäre k ja nende abielludes veelgi tõsta. R sugulased ja kümne perekonna vahelised sugulussidemed on mõ miljonäripojale tulnud rahandu suureks kasuks. Tegelikult kuuskün perekonda jagunevadki praegu veel neljaks kuni viieks erirühmaks.

Väga tüübiline näide selles Rockefellerite sugukond. P leumikuningad on abielus Mac Cor suurte põllutöömasinate vabrikanti gukonna liikmetega, pankurite S nide ja Aldrichitega, kes juhivad tähtsamat Ühendriikide panka, va turite Dodge'idega, kuulsa teras naadi Andrew Carnegie järglastega

Du Pontid, nagu omal ajal Rot did, abielluvad tavaliselt omavah ilus Ethel Du Pont abiellus Roo pojaga, see oli täieliseks erandi rahadünastiale vastumeelt, kuigi alul peeti lepituseks rahadünastiate tilise vastasega, presidendiga. Du oli kulutanud 25 miljonit franki veldi tagasivalimise takistamiseks. tuoksa kõigile ootustele ja kirju ei toonud laste abiellumine vanem gelikku leppimist. Du Pontid on pulmi endiselt jäänud ägedateks Wa toni vastasteks ja Roosevelt pole ühtki järeleandmist kuuekümnele konnale.

Nagu siseminister Ickes oma hil kõnes ütles, on president Roosev sustanud „teha lõppu väikese väl võimule ja eesõigustele".

See on põhioluliselt samasugune likt, nagu on juba sajandeid vali Euroopa mail: Armutu võitlus r suurte varanduste omanike vahel.

Aseainete näitus Berliinis

Klaasist kilukarbid ja portselanist veetorud. — Ajakirjanikke kostitati kalamunavalgega. — Saksa perenaise konservatiivne köök

Berliinis avati näitus, mis demonstreerib kõiki neid uusi aseaineid, mida Saksa käsitöölised praegu tarvitavad. Siia on koondatud peagu kõik, mis saksa teadlased ja tehnikud on leiutanud neliaastaku teostamiseks. Kas kõik need uued ained võivad ka headuse suhtes võistelda endiste ainetega, see on muidugi teine küsimus. Piirdume ainult sellega, mis jutustavad näituse korraldajad.

Hiljuti alles ei tulnud Saksa tööstuses ja käsitööstuses mõttesegi saada läbi ilma raskemetallideta. Nüüd on siin palju muutunud. Raskeid metalle on üllatavalt välja tõrjutud teiste ainetega, mida juba ennemalt tunti, ja ka uutega. Alles mõne aasta eest valitses veendumus, et näit. keemiatööstuses ei või toiduainete- ja õllevabrikud mingil tingimusel saada läbi spetsiaalsete metalltorudeta. Nüüd tarvitatakse seal ainult klaastorusid. Konservikarpe valmistatakse nüüd pleki asemel purunemata klaasist. Isegi laudu, mida perenaised tarvitavad pesu pestes ja mida ennem kaeti valge plekiga, kaetakse nüüd lainekujulise klaasiga. Üldse tarvitatakse praegu klaasi Saksa tööstuses ja käsitööstuses väga laialiselt. Murdumatu klaas on küll mõnestki metallist kallim, aga selle eest pakkuvat ta ka mõningaid mugavusi ja olevat vastupidavam. Eriti väärtuslik olevat niinimetatud „Flex-klaas", mis võitis Pariisi näitusel Grand Prix'.

Väga suuresti on levinud ka portselani tarvitamine. See on osutunud kasulikuks isegi kaevudes, mille filtrid ennem valmistati vasest. Nüüd asendatakse kõik need vasktorud tuntud Rosenthali tehases valmistatud portselantorudega. Kaabli ja veejuhtmete torud valmistati ennem rauast või tinast, nüüd kas portselanist või mipolamist, erilisest uuest ainest, mis sarnaneb portselanile.

Peale selle tarvitatakse raskemetallide asemel juba laialiselt kergmetalle, peamiselt alumiiniumi ja magneesiumi segusid. Eriti meelsasti valmistatakse kergeist metallest tolmuimejaid, elektritriikraudu, soojenduspatju, jalalampe. Et triikrauad poleks liig kerged, siis asetatakse neisse vajalisi „ballaste".

Tselluloosivillast on juba nii palju kirjutatud, et poleks enam vajaline jutustada, kus seda kõike kasutatakse. Igatahes vallutab tselluloosivill praegu Saksa riidetööstuses puuvillale kuulunud kohta. Teda tarvitatakse juba ka vaipade ja kasukate valmistamiseks. Selgub, et tselluloosivilla valmistamises ja tarvitamises ei kuulugi esikoht Saksamaale, vaid Jaapanile. Teisele kohale tulevad — Ühendriigid ja alles kolmandale — Saksamaa.

Uut ainet, mida nimetatakse alkoriks, kasutatakse käekottide ja kohvrite valmistamiseks. Samuti on uudiseks kalanahad, millest ei valmistata ainult vihmamantleid, vaid ka jalatseid ja käekotte. Lisaks sobib kalanahk hästi ka raamatukõitmiseks. Eriti huvitav on kalapergament, raamatuköitja Martini leiutus, mis annab ilusaid köiteid. Ta on raamatuköitena ka tugev ja vastupidav.

Ka värvijad on saanud uusi aineid. Nemad võivad õlivärve asendada tselluloosi-liimi ja tselluloosi-kliistriga. Vorstivabrikandid asendavad loomulikud sooled kunstlikega naturiinist, pergamendist ja tsellofaanist. Punutud korv- ja vitsmööbli valmistamiseks tarvitatakse nüüd tsellofaani.

Sel näitusel oli välismaa ajakirjanikel ootamatu elamus. Pärast näituse vaatamist kutsuti nad kohvile. Laud oli kaetud väga rikkalikult — seal oli igasuguseid kooke, suuri, hästi dekoreeritud torte ja küpsiseid.

Kuna suurt näitust läbi käies kõigil oli tekkinud hea isu, maitsesid koogid ja küpsised hästi. Alles siis selgitati ajakirjanikele, et kookide valmistamisel oli loomulik munavalge asendatud kalamunavalgega. Keegi ajakirjanikest polnud ennem veel söönud saksa uut kuulsat kalamunavalget, mõnelgi on tema ees vastikus, nagu igaüks ei või harjuda konnareite ja isegi austritega. Kuid nüüd oldi sunnitud möönma, et kalamunavalge oli maitsnud üsna hästi.

Siis seletati kalamunavalge valmistamisest. Selleks võetakse ainult parimad merekalad. Ühe kilo munavalge saamiseks vajatakse umbes 22 kilo kalu. Umbertöötamine on juba nii arenenud, et kalamunavalgel pole vähimatki kala maiku. Kilo niisugust kuiva munavalget maksab 14 marka, kuid ta võivat asendada 330 kanamuna munavalge. Kuna 330 muna praegu maksab vähimalt 33 marka, siis on selge, millist kokkuhoidu uus leiutus võimaldab. Kaubanduses hüütakse uut munavalget väga kõlavalt — „viikingite munavalgeks". Eriti vajaline olevat ta küpsiste valmistamisel, kus ta asendavat mitte ainult munavalget, vaid teataval määral ka rasva. Saksa pagarid ja kondiitrid tarvitavad teda üldiselt kanamunade asemel. Aga perenaine ei vahetaks loomulikku kanamuna mingil tingimusel „viikingite munavalge" vastu. Perenaisele ei saa nii kergesti selgitada viikingite munavalge ja teiste aseainete suurepärasust. Perenaine on toitlustamisküsimusis konservatiivne ja küllap tal selleks on elulised, praktilised põhjused. Ainult pikaajaline uurimus võiks näidata, kuivõrd viikingite munavalge toiduainena asendab loomulikku munavalget.

Inglise õpetlase kaksikelu

Prantsuse salakaubitsejad kõrvaldasid sir Reginald Blore'i

Umbes aasta eest teatati Marseille'i politseile, et õpetlane sir Reginald Blore on jäljetult kadunud. Ta oli elanud väikeses majas Marseille'i villalinnajaos. Inimese kadumine pole Marseille'i politseile mingiks uudiseks, kuid käesoleval juhtumil näis asi siiski eriline. Pealeselle: siin oli ju tegemist inglise aadelmehega.

„Teatage kadumisest kohe politseiülemale," käsutas inspektor.

Kui politseipresident kadumisest kuulis, kortsutas ta kulme ja kõlistas kohe uimastusmürkide osakonnale Seal oldi äärmiselt üllatatud.

„Selle asja taga on kahtlemata Jean Balmeaux!" ütles uimastusmürkide osakonna inspektor.

„Olen selles kindel," vastas president, „aga millega te seda tõestate?"

„Kahjuks mitte millegagi. Ma ei tea isegi, kes Jean Balmeaux on," oli vastus. Ülem vaikis. Hetke pärast ta ütles, et Reginald Blore'i salapärane kadumine jäägu esialgu ainult politsei enda teada.

Sir Reginald polnud alati olnud see vaikne õpetlane, kes elas oma väikeses villas ainult teaduslikele uuringuile, käis vahest vaikselt jalutamas ja puutus kokku ainult auväärsete inimestega. Majahoidja kiitis oma härrat väga. Piirkonnas räägiti õpetlasest ainult head. Aadelmehel polnud vaenlasi, polnud teda külastanud keegi, keda oleks võinud milleski kahtlustada. Tema kadumine jäi mõistatuseks.

Enne kui sir Reginald oli taganenud sesse vaiksesse ellu, oli ta olnud väga elurõõmus noormees. Ühel päeval ta õppis tundma naist, kellesse ta saatuslikult armus. Saatuslikult, sest see oli õnnetu armastus. Noormehest sai morfinist, kes otsis unustust oma õnnetuses uimastusvahendeist. Oli ainult ajaküsimus, millal mürgid ta hukutavad. Aga viimsel tunnil läks tal korda end päästa. Ta tegi läbi võõrutuskuuri. Raudse tahtega pani ta nüüd harjumusele vastu ka vabaduses. Sir Reginald Blore sai jälle terveks.

Marseille on suur kaubanduslinn Seal kohtuvad ka need rahvusvahelised ärimehed, kes hangeldavad keelatud uimastusvahenditega. See on enamasti väga tulus kaubandus, eriti kui teda ajada lojaalselt. Ent selle äri suured juhid jäävad enamasti ikka varju. Nad juhivad oma äri telgi tagant, neil pole midagi kaotada, kui aga äri õnnestub, küll väga palju võita. Need telgitagused juhid vahelduvad. Kord on see vana madrus, kord noor sadamatööline, elegantne härra, mugav kodanlane provintsist, inglane, greeklane, kuidas kunagi vaja. On keegi meister miimikas ja ümberrõivastumises, siis võib ta ühes isikus anda mitu kuju.

Sir Reginald oli enese arendanud selliseks meistriks. Igal ööl kerkis ta üles mängupõrguis ja joomakohtades, kus kaubeldi uimastusmürkidega. Igakord uues vormis. Järgmisel päeval, sageli ka öö jooksul, pani Marseille'i politsei seal toime haaranguid. Kuid saaduslik uimastusmürkide ostja oskas ikka jäljetult kaduda.

See polnud küll mingi kunst, sest inspektor teadis, kes end nende vahelduvate maskide taga varjas. Aga ka rahvusvahelised traaditõmbajad aimasid midagi. Kuid neil ei õnnestunud teda iial paljastada ja temaga arveid õiendada. Et aga see salajane politsei abiline oli vaikne õpetlane villakvartaalist, seda ei teadnud keegi peale politseipresidendi ja uimastusmürkide osakonna inspektori.

Siis saabus Marseille'i Jean Balmeaux, kuulsaim Põhja-Aafrika heroiinikaupleja. Tema oli otsustanud saaduslikku nuuskurit paljastada. Ühel päeval ta kohtas rikast Londoni ärimeest, kes hangeldas uimastusmürkidega. See oli valmis prantslaselt ostma suuremat hulka heroiini. Lepiti kokku, et kaup antakse üle väikeses sadamakvartaali kohvikus.

See Londoni äritseja oli endastmõistetavalt sir Reginald. Kui ta astus kohvikusse, oli politsei hoone juba sisse piiranud. Kuid ka Balmeaux oli ettevaatlik. Temalgi oli kõrvaltänavail valve väljas. Ja kui politsei tungis kohvikusse, hakkasid Balmeaux' abilised väljas revolvreid paugutama. Politseinikud jooksid nüüd vaatama, mis tänaval oli juhtunud. Selle aja jooksul olid ka gangsterid kohvikust kadunud. Kui politseinikud tulid kohvikusse tagasi, lamas sir Reginald maas. Politseinikud saabusid õigel ajal, et päästa ta elu.

Kui sir Reginald sõitis koju, jälgis teda teine auto eemalt. Selle järele ei nähtud teda enam. See oli aasta eest.

Mõne nädala eest avas tolliametnik Marseille'is saapakasti. Rohkem harjumusest kui kahtlusest koputas ta kangiga vastu taldu.

„Oo, mis see on?" hüüdis ta, nähes valget pulbrit talla vahelt pudenevat.

Saatja sattus kabuhirmu ja reetis Balmeaux' jõugu. Suur osa saadetisest võidi konfiskeerida. Jean Balmeaux'd end muidugi ei leitud. Gangster kinnitas, et sir Reginald oli kõrvaldatud. Aga kuidas ja kelle käe läbi, sellest ta vaikis kangekaelselt.

Ainult üks on kindel: Mees, kes oli aastaid elanud õpetlase ja uimastusmürkide kaubitseja kaksikelu, et inimsugu aidata mürgist vabaneda, pannes oma elu seda tehes alatiselt hädaohtu, see mees — sir Reginald Blore — ei viibi enam elavate seas.

Taevast sadanud halastajaõde

Ühendriikide haigejaamade tööst Alaskas

Miss Mary Fisher võib end õigustatult pidada julgeimaks ja ühtlasi ka moodsaimaks halastajaks õeks maailmas. Ta pole ainult äärmiselt tõhus põetaja, vaid ka külmavereline langevarjuga hüppaja. See mitmekülgsus andiski talle põhjust hakata „lendavaks halastajaks õeks". Tema töömaiks on ligipääsmatud Ühendriikide piirkonnad, peamiselt Alaska ja põhjapoolsete Kordiljeeride kullamaad. Seal elutsevad asunikud üksteisest suures kauguses mäehüttides On mõnd üksildast kullakaevurit või nahakütti haigus tabanud, pole ta seisukord kuigi mugav. Endistel aegadel oli seal taudide puhul inimesel ainult kaks võimalust: kas sai ta tugev kehaehitus taudist jagu või ta hävis.

Nüüd on tehnika neile inimesile annud kolmanda võimaluse. Igas kullakaevajate asunduses on, kui seal pole telefoni, vähemalt väike raadiosaatja. Piisab lihtsast appihüüdest, et haigejaamast saadetakse välja arst või õde. Haigeni oleks võimatu pääseda maad mööda, tee oleks õigeaegseks saabumiseks liig pikk. Talvel on ka igasugune ühendus teid mööda kuude viisi katkenud. Kõik jõuvankrid jäävad siis meetripaksusse lumme kinni. Kevadel aga, kui lumi sulab, muutuvad suured piirkonnad soodeks Siis on raskused ühendusepidamisel isegi veel suuremad. Neil juhtumeil astub tegevusse lendav õde. Lennuk viib Mary Fisheri piirkonda, kus haige kullakaevur elutseb. Lennuk teeb mõ

25 a. kohvikukultuuri

Mälestussarjast — Rasmus Kangro-Pool

Meie juures too **kohvikuskäimine** ei ole suures hinnas ja kui ta on ristitud **kohvikukultuuriks**, siis sellelgi on oma halvustav maik man. Väikeste vaimuvõimetega inimesed, kui algavad oma karjäärı mingi vaimukas-tahta-olemisega, kirjutavad ja kõnelevad veel tänapäevani vesteid kohvikukultuurist ja ikka nii, et see olevat midagi, mille üle tulevat muiata. Kirjanikud, kunstnikud, smokingi-graaded ja muidu-kehkadiveid, kes käivad kohvikuis istumas, on löödud kõik ühte patta, kes midagi ei tegevat peale aja surnukslöömise ja kohvi imemise. Vaat' **restoranikultuur** „lõbusa koosviibimisega kuni varahommikuni" on hoopis midagi **raskekaalulisemat** kohvikukultuuri **kergekaalu** juures! Sellepärast restoranikultuuri võetaksegi suhu erilise tagasihoidlikkusega.

Nüüd on mööda 25 a., kui mina esmakordselt läksin kohvikusse istuma, ja olen istunud seal järjekindlalt tänaseni. Kah juubel — pole suurem asi, kuid ikkagi juubel. Kui see oleks või hõbepulmgi, kindlasti leiduks sõpru ja tegelasi, kes kombineeriksid mu pildi ajalehte koos mu abikaasa pildiga ning ma saaksin käepigistusi, tervitustelegramme ja kingitusi. Ning minul avaneks võimalus tuua lehes järgmine teadaanne: „Võtke vastu mu südamlik tänu nende rohkete tervituste jne. jne. eest." Asjal oleks ju hoopis tõsisem tuum sees, sest siis märgitaks, et jõin 25 a. kohvi **kodus**, süvendasin perekonnatunnet ja olin sellegagi vooruslik.

Niisiis: kirjutan ise kirjakese oma kõrvalisest juubelist, mille teised on unustanud.

• • •

Kahekümne viie aasta eest ei olnudki meil õiget kohvikut peale kahe Tartus: **Verneri** ja **Luchsingeri** (praegu Sarap). Viimases istusid peaaegu ainult saksa korporandid ja mõisnikust-mehed. Verneris istusid peaaegu ka eranditult sakslased ja nende hulka eksis mõni eestlane. Kohvikus istumine polnud moes, vaid seal söödi koogid ära, joodi kohvi peale, vesteldi mõni sõna ja mindi siis koju, sest neis ringides olid tollal „Kaffekränzchenid" kestvamaiks lobisemisiks veel suurmoeks.

Mäletan, et Verneris eesti keelega tol ajal toime tulla oli veidike raske: eesti keeles võisid küll küsida kohvi ja said ka, kuid ära tuli juua kindlasti saksa keeles, s. t. arve võeti saksakeelselt „danke schön".

Eesti kohvikukultuuri isadeks olid kunstnikud Konrad **Mägi**, Jaan Koort. Nemad olid Pariisis kohvikutega harjunud ega saanud seda jätta ka Tartus. Koort käis Verneris harvem, aga Mägi istus seal igapäev järjekindlalt vastavail tundidel. Kohvikupersonaal oli Mägi puhul alul olnud üllatunud: veider väike mees see kunde, käib ja istub, mõtleb endamisi, suitsetab endamisi ja kirjutab kirju! Niisuguse eellooga saigi Mägi Verneri kohviku raudvaraks ja oli peagi seal tuntud kui „Herr Künstler Mägi". Seda ma ei tea, kas K. A. Hindrey käis siis kohvikus — tema harrastas siis oma sõpradega **rasket** „kultuurat" (nii kõneldi siis).

Kui mina 1913. a. esimesi käike tegin Vernerisse, siis oli K. Mägi seal juba kindlal kaljul.

Mis viis mind kohvikusse? Eks kirjandus ja kunstirahvas ning minu tolleaegne täiskarskus. Siis sai ju väga palju loetud Viini kohvikukirjandust P. Altenbergist ja paljudest vaimusuurustest Pariisis, kes kogunevad kohvikuisse, kus mõeldakse, vaieldakse, ollakse lõbus ja ollakse vaimukas. Isegi see tõi kohviku südamele lähedale, et loetud oli, kuidas prantsuse revolutsiooni ajal revolutsioonivaimustus küpses kohvikuisse kogunemises. Ja kui maalijast-vend Voldemar tuli Pariisist ja jutustas kohvikute-elu kirevusest, eks siis see kõik mõjunud kaasa, et **tahtsid** minna ja luua endale vähemalt illusioonigi sellest kõigest.

Tartu elu oli siis haruldaselt primitiivne: rahval ei olnud kuhugi minna, aga käima ometigi pidi. Igal õhtul vooris siis tundide viisi inimesi Toomemäel edas-tagasi üle Inglisilla, pühapäeviti olid teised tuhanded Tähtvere pargis tantsimas ja suitsusilku söömas ja isandamehed istusid mõningas kallislokaalis kaaviari juures: et kas võtame punast või musta kaaviari!

1913 paigu Henrik Visnapuu ja Richard Roht tegid igavest labürinti, rohelist momenti ja mu vend Voldemar maalis. Head sõbrad olime, kellel elujärg kodus ei võimaldanud ei kohvi ega kaaviari, ei sooja tubagi sageli. Niisiis kohvikutund osutuski meie parimaks puhketunniks. Ja aastaiks kuni tänaseni on ta seda olnud mulle ja on seda kõigile mu tuttavaist, kes seal käivad.

Ollakse õel kohvikukultuurlase vastu. Kui õel inimene järjekindlalt korraldab vastuvõtte kodus, kui ta ise ühtsoodu käib külas teiste mugavusi nautimas, kui ta restoranides öid viidab „koosviibimisel" vara hommikuni, kui ta end ühtsoodu kulutab ballidel, siis on kõik korras ja ta on inimene, kes ei viida ega kuluta end! Kui kirjainimene sellest kõigest seisab eemal ja enda lõbuks, puhkuseks, ajaviiduks, mõtlemiseks, sekka sageli isegi töötegemiseks on valinud vaid ühe — kohviku, siis heidetakse temale midagi ette.

Oi, armas seltskonna-hääl, ära räägi asjust mööda! Kui ei usu, et räägid mööda, ma tõendan seda: kui teie varem ei käinud kohvikus, siis nüüd käite, käite nii järjest tõusvas tempos, et vanule kohvikuveteraanidele ei jatku vahel enam ruumigi istumiseks. Vaadake: paari väikese pesakese asemel on nüüd nii Tartus kui ka Tallinnas rida uhkeid suurkohvikuid ja elame veel natuke, siis tuleb neid veel küllalt juure. Egas selle paarikümne endise kohvikukultuurlase pärast, vaid ikka selle seltskonna pärast, kes kõigeks isegi kohvikussemineku ergutuseks vajab pioneere ja eelkäijaid.

• • •

Kohvikukultuur laiemas elevas tuksumises lõi meil õitsele alles sõja ajal. 1915. a. Vernerist ei jatkunud Tartule enam midagi, mitu uut kohvikut tuli juure. Seal, kus praegu on Tartu „õllebaar", oli siis päris kange kohvik, täis kiilutud lätlasist, ohvitseridest. Eesti intelligents oli siis juba täiel rindel Verneris. Eesti tudengkonna riismed, kes olid pääsnud sõjaväest, tulid ka välja konventide kodudest ja istusid Verneris. Kirjanikud istusid seal alatasa.

Mäletan seal kaht suuremat rekordi: mu sõber sõi ühe õhtuga 29 kooki ja jõi 3 klaasi kakaod ja 5 klaasi kohvi! Teinekord toosama sõber jõi kolmveerand tunniga 12 pud. sifoonsoodat. Tal hakkas siis halb ja nagu ta avas ukse, et minna tänavale, lendas see sooda nagu pritsist üle uulitsa (siis tänavaid ei olnud). Too mu sõber ei mõistvat enam nalja ja ma ei ütle ta nime.

Eriliselt vaimu, vaimukuse ülemeelikuse keskuseks kujunes Verneri kohvikuelu 1917. a. lõpupoolel ja jäi selleks kuni meie Vabadussõja lõpuni. Seltskond muutus revolutsioonis ohjeldamatuks ja me mõistame, kuidas „bistreerit silmad" suundusid ja sädelesid siis kõikjal elurõõmule, armuhaaranguile, momendi tarvitamisele, vanade vooruste hülgamisele. Mu sõber Visnapuu oli tunginud luuletaeva kõrgeimasse tippu oma „Amoresega" ja tuli kui siurulind Vernerisse, krüsanteem rinnas. Tont võtaks, küll temal oleks amorese karnevalil tegemist olnud, kui tal selleks kõigeks, millest pea joobnud ja närvid pingul, oleks olnud veidikegi rohkem reaalset hakkamist. Nüüd tema laulis oode ja teised võtsid esteetilist õppust ta ülemlauludest. Kuid olgu pealegi, ülesannete täitmisel peab ikka olema tööjaotus.

Visna kaaslaseks kirjanikkonnas oli Aug. Ge, va pikk Gailit, nagu ütles õnnis Jürgenstein. Ka temal oli krüsanteem — mitte ei tea, kumb kummale selle ordeni leiutas. Visna naeratas vaikselt, Ge naeris hirmus kõva häälega. Nad olid tolle aja Verneri-elu keskusteks.

Ei või ütelda, et Verner Vabadussõja esimestel kuudel oleks pakkunud kuigi ülevat pilti. Ta oli muutunud ajamurede lapseks. Sest tubakat ei olnud siis ja rahvas laenas maameeste saepurust mahorkat ja rebis seal plotskit, nii et toad sinetasid ja lehkasid. Uks tuntumaid Tartu prouasid tõmbas piipu. Aeg oli ärev ja närviline ning tasakaalutu — nii tasakaalutu, et Jaan Tõnisson tähendas ühele karskuse nõudjale: jätke see ruttamine, ma mõistan, et aeg on nii närviline, et isegi naised võivad hakata piipu suitsetama!

Kui mõtlen tagasi ajale, siis pole kohvitsemise hoog kunagi olnud kirglikum kui eesti sõja- ja siuru-ajastul.

Kui küsitaks, kas see kohvikultuur andis ka midagi positiivset, on mul raske vastata. Kui mõni doktorant väitekirja kirjutab näit. Petroniuse ajastu seltskonnaelust, siis üteldakse, ta rikastavat teadust ühe huvitava kommeteloolise materjaliga. Ehk annaks sellegi ajastu uurimine ja uurimise juures siirdumine ka Verneri kohvikusse päris hea lehekülje meie kultuurajaloole.

• • •

Tallinnas oli 1915—16 minu mälu järele ainult pisike Pfaffi kohvikuke Viru tänaval. Jõin seal paar klaasi kohvi ja ebamugav oli.

Hiljem tuli neid mitmeid juure, sest 1917. a. oli Tallinnas veelgi rohkem elanikke kui praegu. Milline kokkupressitud kihin-surin kesklinnas, kui mõtleme, et siis puudusid täiesti kõiksugused Pelgulinnad ja need tuhanded kolmekordsed majad, mis moodustavad linna servades nüüd Tallinna nägusamad kvartaalid!

Eesti sõja alul oli linna suurimaks kohvikuks „Linden", mis kujunes restoranist, kui meil sõja ajal avalikud kõrtsid suleti.

Linden oli tsentrumiks, kuhu tulid kõik murruna, sest kodud olid kitsad ja uudiseid taheti kuulda. Mina istusin seal iga päev ja kirjutasin artikleid „Päevalehele" ja õnnis Märt Hakkaja ütles, mis sul viga, sul rahavabrik kohvikuski kaasas.

Kirjanike laud elas siis rõõmsas meeleolus: Marie Under oli kodune siis ja vaimukas ning armastas boheemlikku rõkkamist ja laulikud ja novellimehed tahtsid olla paažideks. Artur Adson oli siis ka päris kena inimene.

„Head sõbrad olime, kellel elujärg kodus ei võima kaaviari —"

Kui Lindenist sai kõrts, tuli teatud tühik Tallinna kohvikuellu. Kohvikusõbrad kaesid ümber ühes ja teises (mis kõik kadunud) ja leidsid endile kodu väikeses Feišneris, mis üle kümne aasta oli kohaks, kus istuti mõnuga, kuigi tas polnud mingeid mugavusi moodsa uusaegse kohviku mõttes.

Tallinn suurlinnastub, ta vajas intiimse Feišneri kõrvale ka suurkohvikut. Tuligi siis Corso, kus käidi, kuni tuli suur Feišner. Siis tuli „Kultas" ja nüüd käiakse elavalt kahes viimases.

• • •

Kui mõtleme näiteks Helsingile, kui mõtleme igale suuremale Euroopa linnale, siis näeme, kui mannetu on Tallinn linnana nende kõrval. Ei olegi nagu veel linn sõna otsemas mõttes. Nii nagu meie elu kõigil aladel hoogsalt tsiviliseerub — kultuuristub — euroopastub, küsimata, kas meist mõni seda tahab või mitte, nii ka meie Tallinn sammub nii ilmelt kui elamise iseloomult suurlinnastumise poole.

Praegu on nii, et naised teatud õigustusega tõstavad häält, et miks meie riigis on üle 2000 alkoholi müügikoha. Aga selle üle nad ei kaebaks, kui uusi kohvikuid tuleks juure. Sest kohvik tähendab suurt sammu lähemale sellele kultuurile, mis **ei vaja** sellisel määral alkoholi-asutusi. Kohvik
kainuse seis
Meie selts
ühiskonna
kodu teinu
oma puhke
kutsuta, kõi
ja kokkusaa
hõlpsamini n
see päris hea
Kuid kohv
vaja. Juba li
gusele kahele
gaks tulevat
kem endise
Mina, van
vaidle selle
kus on võist
musi. Ja mis
omadusi roh
Vaadake, me
puudusi veel
gemisvõimalu
raldatud. Me
kirjutada on
tahavad aja
tuba peaks
kohvik neid
oleks parem!
nõuab.
Mu juubeli
on mälestusr
lestusis on vi
tähtsate inim
mis vahelgi a
kohvikus klaa
vitatud, juub
veel palju a

San Domingo diktaator „isamaa heategijana"

Kahenädalane imik ülendati koloneliks ja sai koloneli palka

San Domingo vabariik, mis asetseb Haiti saare teisel poolel ja mille elanikeks on indiaani-neegri-hispaania poolteist miljonit segaverelist, tundub olevat nagu Jumalast ja inimestest mahajäetud koht meie planeedil. Sealt ei kuuldu kunagi midagi head. Mõne aja eest teatasid telegrammid, et Domingo vabariigi politseinikud ja sõdurid on Haiti piirimail „karistusaktsiooni" toime pannes tapnud 5000 Haiti neegrit. Haiti vabariik saatis proteste, mis muidugi ei saanud surnuid elavate hulka tagasi tuua. Haiti ise ei suuda San Domingo valitsuse vastu midagi ette võtta, kuna tal puudub sõjavägi.

Massiline naaberriigi alamate tapmine on Ameerika lehtedele annud põhjust selgitada, millised mehed valitsevad San Domingo vabariiki.

Veresauna toimepanijaks osutub San Domingo president, omapärast tüüpi diktaator, Rafael **Trujillo**, keda võiks käesoleva sajandi hirmuvalitsejaist pidada kangeimaks, kirjutab „Current History". Tema valitsus on ennemaltki löönud julmuserekorde, kuid seni see piirdus vabariigi oma kodanikega, puudutamata haitilasi, nagu nüüd. Sandomingolased ei tohi ilma diktaatori loata tegelikult sõrmegi liigutada. Iga ajalehe numbris peab esiküljel olema kiiduartikkel diktaatorile. Lehed peavad teda nimetama „isamaa heategijaks", „eluaegseks presidendiks" jne. Riigi tähtsaim maakond ja pealinn on diktaatori nimele ümber ristitud. Peale selle on diktaatori järgi nimetatud kõik tähtsamad sillad ja ehitused. Trujillo on endale kõikjale lasknud püstitada ausambaid. Ta esineb alati univormis, mis on kirju igasugustest aumärkidest ja medaleist. Kui Trujillo astub avalikult üles või võtab audientsile, on ta alati nelja ihukaitseväe ohvitseri vahel, kes on, muide, ainsad inimesed, keda ta usaldab ja kes kogu aeg hoiavad kätt automaatrevolvril.

Hirmuvalitsejal sündis ühe naisega väljaspool abielu poeg, kes on nüüd

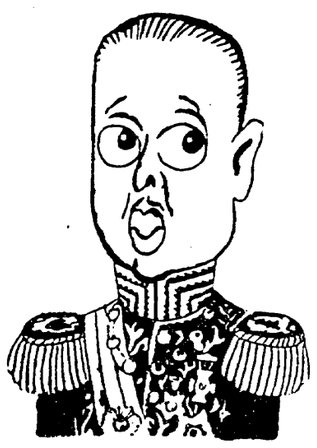

Tema kõrgus Rafael Trujillo, San Domingo vabariigi president ja diktaator.

üheksa-aastane. See poeg nimetati kaks nädalat pärast sündi armee koloneliks ja on seni saanud koloneli palka. Columbus-Plaza, kuhu olevat maetud Ameerika avastaja põrm, ristiti ümber Ramfix'iks, nagu on diktaatori poja nimi. Ning samal ajal pidi parlament selle poja seaduslikult nimetama „imelapseks". Samas stiilis pidas president oma valimiskõne viimaste presidendivalimiste aegu; muide, ühtki teist kandidaati peale tema üles ei seatudki. On ta ju „eluaegne president" ja tema valimistel oli hüüdsõnaks „Jumal on Trujillo poolt". Igaüks, kes kõnetab Trujillot, peab teda ülistama, näitama, et ta ees on inimene, kes on suurimaid kõigist elavaist kuulsusist maakeral. Kes seda ei tee, selle käsi käib halvasti.

Trujillo on lasknud hukata tuhandeid inimesi, nende seas parimaid kirjanduse, teaduse ja ajakirjanduse esindajaid. On hukatud ka farmerid, kes polnud rahul, et diktaator konfiskeeris nende maaomandused. Vanglad on presidendi vastaseid täis. Ning president ise? Ta minevik on väga tume. 1911. aastal ta sai esmakordselt kuulsaks postkontoris vargusi toime pannes. Mõne aasta pärast vangistati ta uuesti varguse pärast. 1918. a. mõisteti ta kindlusevangi tšekivõltsimise pärast. Selle järele ta asus rahvuslikku kaardiväge moodustama, kelle juhina ta harrastas keelatud kaardimängu raha peale pealinna restoranides. Veel kord andis ta kohtu ees vastust röövlina ja raharaiskajana. Kuid sellest hoolimata laskis ta end rahvuskaardi moodustajana auastmeis ülendada, sai esmalt rahvuskaardi ülemjuhatajaks, siis kogu armee ülemjuhatajaks ja sellena olid tal ka teed lahti „seaduslikumaks" rahahankimiseks. Ameerika komisjon, mis 1929. a. pani San Domingos toime juurdluse, selgitas muuseas, et Trujillo sõber juhatas armee pesumaja, mis läks riigile väga kallilt maksma. Armee nimestikus oli ohvitsere, kes said kõrget palka, kuid ei käinud üldse teenistuses.

Kuuesajast dollarist, mis makseti Trujillo kaardiväelase aastapalgaks, sai Trujillo kümme endale. Palga kinnipidamist sõduritele maksetavaist summadest harrastab ta tänaseni. Muide, diktaatoril on monopol peagu kõigi kaupade müügiks. Keegi teine peale tema käsilaste ei tohi müüa kariloomi tapamajadele, tubaka- ja siidikaubandus on ka diktaatori monopolid. Vabariigi omad rahaasjad on segamini ja Ameerika aktsiate omanikud kiruvad vabariiki ja ta presidenti.

Nõnda kirjeldab mainitud soliidne Ameerika kuukiri San Domingo diktaatorit.

Diktaator on end oma valitsemise jooksul püüdnud harida ja oma kõrge ameti kohaseks teha, sest hoolimata sõjajõu käsutamisest kardab ta ikkagi oma tuleviku eest. Ta on professorite all õppides annud Madridi ülikoolis eksami ja kaitsnud isegi doktori väitekirja.

Manginot'-liin— Prantsuse kaitsekilp

Kuigi Prantsusmaa ja Saksamaa tunnevad endid olevat „loomulikud vaenlased", puutuvad nende piirid kokku ainult 320-kilomeetrilises ulatuses. Piki seda lühikest piririba on Prantsusmaa 1929. a. alustades ehitanud maailma suurimaid kindlustusi, mida hüütakse Maginot'-liiniks sõjaministri järgi, kelle all neid töid alustati. Maginot'-liini päevapildistamise või joonistamise eest karistatakse eluaegse kindlusevangistusega. Sellest hoolimata anti Prantsusmaal luba filmi valmistamiseks, milles Maginot'-liin mängib peaosa. Ülesvõtted on valmistatud ehituste järgi, mis vastavad täiesti Maginot'-liini kaitsesüsteemi põhapaigana hoitud sisemusele. Filmi näidati Pariisis raha kogumiseks Maginot'-liini garnisonide elu mugavamaks muutmiseks.

Maginot'-liin on ehitatud maailmasõjas saadud kogemuste põhimõttel, et betoon paneb vastu raskele kahuritulele. Torne kerkib piki piiri vajaliselt lühikese maa tagant, et külvata kogu Saksa piir üle kuulipildujatulega. See liin läks maksma umbes 1.125.000.000 ekr. Prantslased hüüavad teda „purustamatuks", kuid moodsa sõjatehnikaga ta on kahtlemata vallutatav. Prantsuse Maginot'-liini on hakanud kopeerima oma piiride kaitseks Poola, Tšehhoslovakkia ja Venemaa.

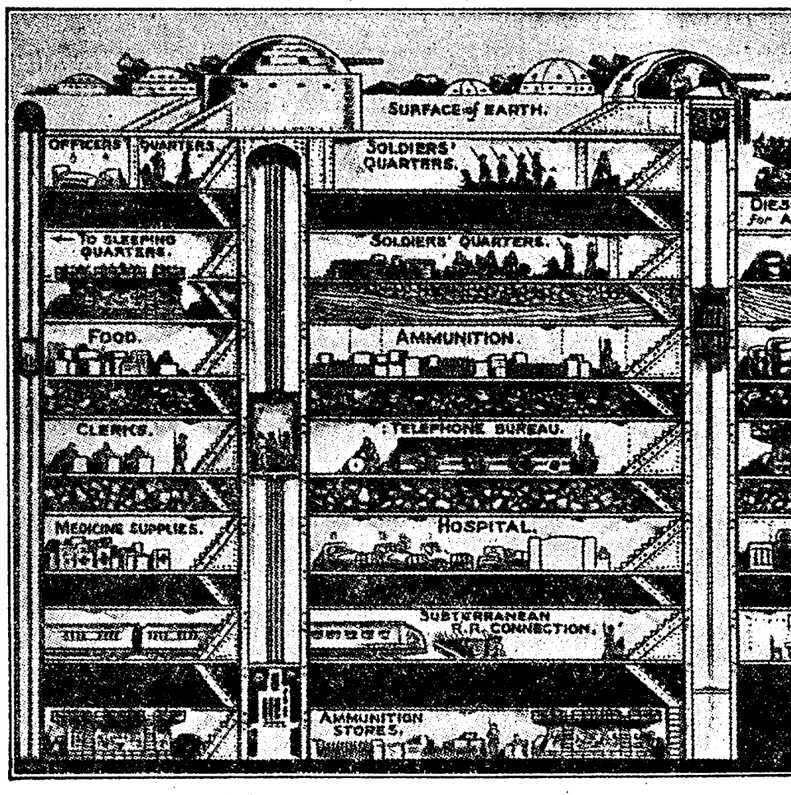

Sel pildil näeme läbilõiget Maginot'-liinist, mis meile näitab seitset maa-alust korda. Esi
seride ja sõdurite ruume ning diiselmootorid õhu ja valgustuse muretsemiseks. Teisel k
sõdurite ruume (kusjuures jäävad nähtamatuks magamisruumid) ja ladu. Kolmandal korra
moonaladusid, neljandal kantselei, telefonikeskjaam ja mootoreid. Viiendal korral on ars
ja veel mingi ladu. Kuuendal korral on maa-alune raudtee ja staabituba, viimasel mootor
ladu. Seitsmenda korra põrandalt maapinnani on ligi 100 meetrit.

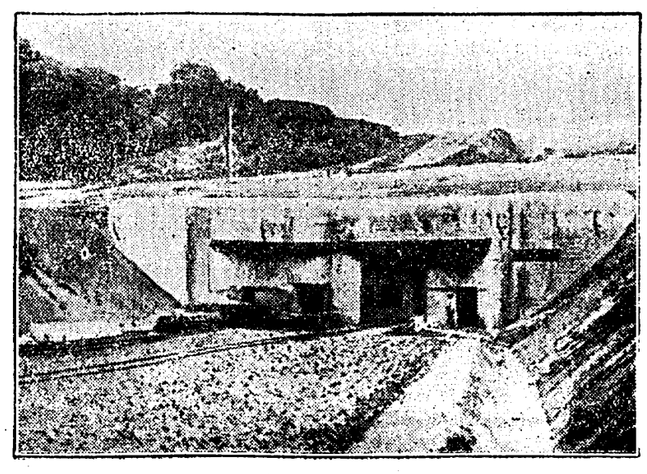

Peasissekäik Maginot'-liinile.

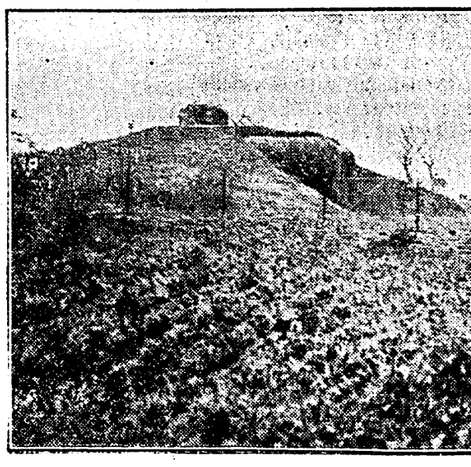

Kasematt Maginot'-liinil.

Reporteri ringwaade

Laagrid usupõlgureile!

Niiid on seal Tartus olnud koos usuteadlaste konverents, kus on arutatud ja kaalutud mõn seas õige pikalt ja laialt ka tulevast leeriõpetuse kava ja wiise. Ning sellekohase komisjoni esimees on pannud ette resolutsiooni, mille kohaselt tuleks leeriminejaile noortele korraldada üks kõu enne leeriaja algust eksam, millel kontrollitaks nende teadmisi Wana ja Uue testamendi piibliloodes ja õndsa doktor Martin Lutheruse katekismuse wiies peatükis. Kellel pole piiblilood selged ja peatükid peas, neid ei tulewat leeri wastu wõttagi. Edasi: leeriõpetuse ajaks teha leeripoistele ja -tüdrukutele kiriklikkäimine sunduslikuks.

Teine referent on aga seejärele märkinud, et „leer ei ole noortele seda mõju awaldanud, mida ta peaks awaldama, ja noored on pärast konfirmatsiooni juba lühikese aja jooksul muutunud usupõlguriteks ja jäänud kõlmaks kiriku wastu". Raskusi ilmuwat teistegi kiriklike talituste alal: „Nii lastakse laulatada nii mõnelgi korral waid pidulikku kombe pärast, samuti käiakse puht kombe pärast armulaual ja lastakse ristida lapsi." Edasi on weel üks õpetaja rõhutanud, et meie rahwakoolides wõetawat usuõpetuse õpetamist liig kergelt — leeritulijail ei olewat mingisugusei teadmisi usuõpetuses, nad ei tundwat kõmmet käskugi. Teine õpetaja on toonud koguni statistikat: 10% leeritulijaist ei oska „Meie Isa" palwetki ja leeris waewalt 2—3 õpilast õppiwat 5 peatükki pähe...

Nende hädade wältimiseks siis ongi mõeldud eksamid noortele enne leeri: kui sul pole piiblilood ja katekismus peas, ära tule leeri tahtmagi! Just nii nagu oli wanal heal ajal, millal pastor „loetas" noori enne leeri ja ka enne laulatust — küsides „peatükke" ja mõnd tarwilikke tuupimisi. Kusjuures eksamineeritawatel tuli need wuristada maha nagu heliplaadilt.

Kuna niiid kord koolides see usuõpetus olewat nii wiletsal järjel ja noortel niiidsel ajal rohke seltskondliku tegewuse tõttu — nagu see on nii laialt maad wõtnud noorsotkluse ja muuna, nii et selle jaoks on koguni loodud haridusministeeriumi juure eriline peastaap, kes seda aina intensiweerib — waewalt jääb waba aega katekismuse ja testamentide tuupimises, siis minu arwates ka waewalt leidub siin teist pääsetee kui niiidsel ajal nii moodsaks muutunud laagrite korraldamine. Kui on neid juba korraldatud õpetajaile ja muudele asjameestele, hakatakse warsti korraldama ka tööpõlgureile, miks siis mitte ka usupõlgureile? Ja enne seda juba peatükkide tuupimiseks enneleerieealistele noortele. Õpetajaid ja komandajad neis laagreis wõiks hankida kellameeste, wanade weltweeblite, Türgi sõjast osawõtnute jne. hulgast, kellel niisugune distsipliin on juba weres ja, oskaksid seda sisendada ka oma käsualustele. Siis wabanekśid pastorid jälle leeris eneses nende õpetuste andmiset ning leeripoisid ja -plikad wõiksid leeriajal jälle töötada kirikumõisa karjalaudas, sõõtes sigu ja liipstes lehmi, nagu see oli üldiselt harrastatav wanal heal ajal 30—40 aastat tagasi — kui igaühel olid peatükkid ilmekõimatult peas ning alandlikkus siidames.

Gringo

Köha,
kurgukatarr?
võtke sel puhul
Eu-Ment
Eukalüptus-mentoolpastille.
Saadaval apteekidest
A. S. EPHAG'i farm. lab. Tallinnas

Apteekide öövalve
PÜHAPÄEVAL VASTU ESMASPÄEVA:
Kadrioru apteek, Narva mnt. nr. 64. Tel. 303-01. 1. linna apteek, Pärnu mnt. 10, Tel. 445-41. 2. linna apteek, Telliskivi tän. nr. 40. Tel. 439-42.
Nõmmel
Linnaapteek, S. Pärnu mnt. 90/92.

Õ. E. S. juubelipidustused algasid

K. J. Peterson eestluse eneseväärtuse tunde rajajaks

Eesti intelligentsi algrakukese moodustasid Faehlmann ja Kreutzwald.— Liivi keel on avaldanud läti keelele suurt mõju, seevastu läti keel pole mõjutanud Lõuna-Eestit

Tartu, 29. I. Täna lõuna paigu algasid Tartus Õpetatud Eesti Seltsi 100. a. juubelipidustused. Pidustused algasid pärgade panekuga seltsi algusaja tegelaste haudadele Jaani surnuaial. Pärjad asetati dr. Fr. R. Faehlmannile, prof. A. Hueckile, pastor Carl Reinthalile ja dr. Fr. R. Kreutzwaldile.

Kell 5 p. l. peeti ettekandekoosolek ülikooli aulas, millest rohkesti publikut osa võttis. Kohal olid ka väliskülalised. Koosolekul kõnelesid prof. L. Kettunen „Läänemere-Soome keelte (eesti-soome ja lähissugukeelte) vahekorrast ja ajaloolisest rühmitusest" ning prof. G. Suits „Eesti esiärkamise algringist".

Prof. L. Kettunen oma kõnes ütles kokkuvõttes järgmist:

Eestis on kaks suurt peamurret, põhja- ja lõunaeesti, mis on olnud juba eesti-soome algajal ise hõlm. „Puhas murre" on eriti Põhja-Eestis väga relatiivne mõiste.

Läti mõju on isegi Lõuna-Eestis üllatavalt vähe märgata. Liivi keele mõju läti keelele on olnud valdav, mis on ka arusaadav, sest oli ju Läti Hindreku kroonika järele Liivi rahvas suur ja tugev, kelle vastu lätlased sakslastelt abi palusid, ja see rahvas on vähehaaval Läti rahva sekka sulanud.

Eesti idanaabriks on olnud vadjalased, keda peetakse „Ingerimaa päriselanikeks". Keeleline analüüs annab tulemuse, et vadja on väga lähedane soomele (eriti Häme murdele), kuigi temas on ka põliseid eesti elemente. See, mis on vadja pärisomadus, jääb väikeseks ja on nähtavasti keele eriarengu ajal tekkinud. Kerkib üllatav küsimus:

kas vadja ongi eesti-soome algaja hõimusid?

Vepsa on kindlasti üks alghõimudest. Ajaloolise aja alguses ta elukohad olid kaugel idas, Valgejärve-Äänise (Onega-Laadoga) liinil, kus juba 8. aastasajal p. Kr. tähtis kaubandustee läks Sise-Venemaalt Soome laheni.

Soomes on ainult üks võrdlemisi puhas hõim ja nimelt Häme hõim. Teine tähtis hõim on see, millest kogu rahvas on oma nime saanud, soome hõim, mis aga keeleliselt väga lähedal seisab eestlastele. Sellest ja häme hõimust sulas kokku satakunta hõim, ja peamiselt sellest jälle sai oma alguse asundus isegi kaugel põhja pool Kemi ja Torino jõgede piirkonnas. Idast, Karjala poolt tuli ka elanikke tähendatud põhja maa-aladele, seguminekust sündis n.-n. Kainuu hõim, mida aga vaevalt maksab, oma nooruse tõttu, hõimuks nimetatagi.

Aga kes olid karjalased?

Juba keeleliselt (kui ka arheoloogiliselt) otsustades ainult hõim, mis sai alguse umbes 8. aastasajal p. Kr., kui Laadoga ümbruskonda rändas rahvast Edela- ja Lääne-Soomest, võib-olla ka Soomelahe lõunarannalt. Aga seal olid otsaga ka põhjapoolseimad vepslased, ja ühises intresspiirkonnas moodustus kõigist kokku muistne kuulus „Karjala rahvas", kes oma keskkohast saatis kolm haru põhja poole: ühe Vienasse (praegune Vene-Karjala), teise aga Pielisse (Pielinen) ja kolmanda Saimaa veekogude sihis. Need kolm moodustavad veel praegu soome keele kolm idapoolsemat murret. Ida pool on ka aunuse (olonezisch) ja lüüdi murded, mis on karjala murded. kuid tublisti vepsa joontega segatud.

Ingerisse tungis (juba 12. aastasajal) üks haru muistseid karjalasi, kuid lääneservalt kus veel keel oli võrdlemisi lähedal lääne-soome murdeile. 17. aastasaja algusest saadik on Ingerimaale (ja Eestissegi) voolanud rohkesti soomlasi.

Eesti-Soome ühisasjast

kõneldes peame ainult ebamääraste oletustega leppima. See algrahvas oli juba paar-kolm-sada aastat enne Kr. vahest Väina jõe suudmeni tunginud ning sulatanud enesesse mingi balti (leedu-läti) hõimu. Üks jagu — pärastised liivlased — jäi Väina ümbruskonda, teine nihkus kirde sihis kuni Soome laheni — see, kes kujunes kõige tähtsamaks ja omandas isegi väga vara enese kohta eestide, vanade balti rahvaste nimetuse. Vepslased olid vahest liivlastele lähedased, kuid nad sattusid (mereteed?) hommiku poole. Eestlased sattusid lõuna pool kokku teise, varem lahkunud hõimuga, ütleme hämälästega (Häme, hämäläiset) — see nimi on veel setu murdeis tuttav —, kellest teine jagu oli nihkunud Ingerimaale, kust üks jagu neist, ütleme 5.—6. aastasajal p. Kr., Soome purjetas. Võib-olla samal ajal hakkas sinna purjetama ka soome hõim (või osa sellest), aga see oli vaevalt muud midagi kui üks eestlaste hommikupoolne haru.

Muistne maakindlus Soome linn oli Peipsi lähedal, Eesti Vaiga nimelises maakonnas.

Neid soomlasi ja üldse ida-eestlasi (vahest ka lõunaeestlasi) nihkus ikka rohkem ka Ingerisse, ja „vadjalaste" nimetuski laienes ühes nendega. Sinna jäänud hämelastega sulasid nad aastasadade jooksul, eriti Novgorodi ühises intresspiirkonnas, kokku, ja moodustasid vahest alles 7. aastasajast alates praegu peaaegu hukkunud vadja rahva.

Keeleliste faktide süntees, mis siin on ainult esialgne, võib neid järeldusi ka muuta., Arheoloogialt, mille tulemused uute leidudega alati täienevad, loodame muidugi kõige suuremat abi.

Prof. G. Suits oma ettekandes ütles, et

Eesti rahvusliku liikumise algus

ulatab ajas ligikaudu 100 aastat tagasi. Seda esiärkamist võib vaadelda scoses Õpetatud Eesti Seltsi sünnilooga ja tegevusse astumisega.

Eesti intelligentsi esiärkamise algust tuleb otsida 1820.—1830. a. veerult Tartus. Tartu ülikooli taltsutamatu kasvandik

K. J. Peterson oli varasemaks teemurdjaks eestlaste eneseväärtuse tundmisele.

Üksikuna ja uisapäisa tormtunglejana murdus noor Peterson paraku varakult. Eesti intelligentsi algrakukese sündi ühteliitumise ja pidevate toimetega sihipüüdluse mõttes võib arvata noore Faehlmanni ja Kreutzwaldi esimesest kohtumisest 1825. a. Tartus.

Faehlmann polnud Kreutzwaldist ette jõudnud mitte ainult arstiteaduse alal, vaid osutus juhtivaks peaks ka rahvusliku enesemääramise küsimustes, samuti uute algatuste tegemisel eesti keele, kirjanduse ja rahvaluule harrastustes.

Eesti esiärkamise kahe suurema nime kõrval kuulusid samasse sõprusringi veel Faehlmanni kasvuea kaaslane J. T. Noeks, Kreutzwaldi koolivend ja kaasvõitleja D. H. Jürgenson. Teisi ei tea lähemate mõtteosalistena kaasa arvata, tumedad on selle kõrvaliste pilkude eest varjatud ringi piirjooned.

Tagasi viibates oma ülikooliaastaisse, kergitas Kreutzwald pisut katet pöörettegeva ärkamise kitsalt ja kinniselt alguselt. Siis „seisis meie unustamatu dr. Faehlmann ja paar tema ligematest sõbradest seal, kus nende loomulik paik oli. Meie lipu kiri oli „Tõsidus"; ükski ei tahtnud salgada, kes ehk kust sugust ta oli sündinud, niisama vähe teisiti rääkida, kudas ta kellestki asjast oma silmaga näinud ja mis hiljem lühikese mõtlemise arvus tõelikuks näitunud."

Eesti rahvusküsimus oma algeos, kaugel mingi iseka auahnuse või omakasu rahuldusest, oli niisiis

loomuliku tõe ja õiguse küsimuseks.

See oli karakteri aususe kohustuseks. Nagu Kreutzwaldi ülikesest eeskava avaldusest tohib järeldada, võeti tolles väikeses aatlevas ringis nõuks jõudumööda ka konventsionaalsete ühiskondlike valede vastu astuda oma elukogemust ja olude varjukülgi salgamata. Kibeda tõeräägimise eeskuju andsidki eriti Faehlmann ja Kreutzwald pärast oma pärastises ellusuhtumises ja kirjanduslikus tegevuses.

Kõik neli võtsid innukalt osa Õpetatud Eesti Seltsi tegevusse astumisest, kuigi mitte samavõrdse aktiivsuse ja tulemusrikkusega. Saksa soost estofiilid edendasid eesti rahvuspärimuste teadlevat kogumist ja tundmaõppimist. Selle harrastuse rahvusvoluntaristlikuks viljastamiseks oli tarvis ajalootuks rõhutud rahvakese poegadele omaseid soovtunge ja loovat sihipüüdlust.

Teater • Muusika

Prof. A. Kapi austamiskontsert

Prof. Kapi austamiskontserdile, mis peetakse pühapäeval, 30. jaanuaril s. a., „Estonia" kontserdisaalis, andis end üles rohkem koore ja lauljaid kui laiwa ja saal wastu wõtab. Nõnda oldi sunnitud jääma waid 15 laulukoori juure, kogusummas umbes 1200 lauljaga. Nende hulgas esinewad sellised meie parimad kontserdikoorid nagu: EMÜ, Rahwaülikooli Seltsi, „Raudami", ÜEMÜ Tallinna osakonna, Koolinoorsoo Muusika ühingu, Postiteenijate, „Leelo", „Lootuse" segakoorid, Tallinna Meestelaulu Seltsi, „Eesti Laulumehed" meeskoorid, Tallinna Naislaulu Seltsi, Naisklubi, Naiskodukaitse naiskoorid ning rida teisi koore, kes awalikkude esinemiste poolest wähem on tuntud, kuid siiski oma tasemelt on meie parimaid.

Laulukoore juhatawad prof. Kapi õpilased E. Aaw (meeskoore) ja G. Ernesaks (naiskoore ja segakoore). Kolmas prof. Kapi andekamaid õpilasi ja tuntumaid koorijuhte T. Wettik, kes andumusega alustas kõnesoleva kontserdi ettewalmistust segakooride juhina, kahjuks haigestus ning hiljutise operatsiooni tõttu peab esialgu koorijuhatamisest eemal seisma.

Solistina esineb metso-sopran O. Lund, keda tuntakse parima Kapi tõlgitsejana. Klaweril saadab prl. E. Awesson. Prof. Kapist ja tema loomingust kõneleb R. Päts, samuti prof. Kapi õpilasi.

Muusikasõpradele olgu teada, et seda kontserti on pikemat aega ette walmistatud, mistõttu proowidel ilmnes, et ettekanne kujuneb mõjukamaks ja wõimsamaks kui meil seni ühegi koorikontserdi puhul. Riigi Ringhääling kontserti edasi ei anna, küll aga heliplaadistab kõik ettekanded, kasutades juhust, kus arwukalt ja kwalifitseeritud koorilt kautakse ette wõrdlemiisi raskeid ja nõudlikke laule.

Kuid üksi prof. Kapi teenekus ja tähtsus on küllalt suureks põhjuseks, et tema austamiskontserdile kokku tuua kogu meie muusikaharrastajaskonda ja ka haritlaskonda.

Estonia teater

Pühapäeval, 30 jaanuaril, päevaseks etenduseks harilikе hindadega Tšaikovski ooper „Padaemand"; kell ½8 õhtul Beaumarchais' komöödia „Figaro pulmad"

Esmaspäeval, 31. jaanuaril, alandatud hindadega Priit Ardna operett „Tatra tüdruk".

EEDO KARRISOO „BOHEEMIS"

Teisipäeval, 1. veebruaril, Eedo Karrisoo laulab „Boheemis" Rodolfo partiid, millega ta hiljuti Viini Riigiooperis saavutas hiilgava menu.

ALEXANDER v. SWAINE'i TANTSUDE ÕHTU

Keskn., 2. veebruaril, esineb „Estonia" teatris kuulus saksa tantsija Alexander v. Swaine. Pääsmed eelmüügil teatri kassas.

DIMITRI SMIRNOFF „EUGEN ONEGINIS"

Neljapäeval, 3. veebr., D. Smirnoff esineb veel kord „Eugen Oneginis". Parimaks soovitusecks sellele etenduselc on eelmine „Eugen Onegini" etendus, milllelt ruumi puudusel paljud pidid tagasi minema.

Töölisteater

Täna päeval „Kolmekrossi ooper" 20. korda.

Täna õhtul „Tootsi pulm" 19. korda. Algus kell ½8 õhtul. Pääsmed 20—125 senti.

Esmaspäeval jälle „Tootsi pulm".

Teisipäeval „Inimesed ajujäälʼ 17. korda.

Jüri Kaarma †

In memoriam.

On oise uskumata mõelda, et Jüri Kaarma't pole enam meie hulgas.

Jüri Kaarma oli laialdaste huvialadega isik, kuid eriliſt huvi tundis ta muusika wastu. Peale oma otsese töö Tallinna peatoliametis, wõtitis ta innukalt osa ka seltskondlikest üritusist.

Kui peale 1. detsembri kurbi sündmusi hakati meil looma kaitseliitu, ei jäänud Jüri Kaarma siin waikseks pealtvaatajaks, waid läi käed külge temale omase innu ja tarmuga. Ta kuulus „Kalewi" malewkonna orkestrisse peagu selle asutamispäewast saadik. Ja pole malewkonna elus olnud peagu ühtki siindmust, kus Jüri Kaarma poleks oma aude ja wainukusega walmistanud koosolijaile mõnd muusikatuup kaunist hetke.

Rida aastaid teutses ta Tallinna Meestelaulu seltsis. Ward wiimasel ajal, töörohkuse tõttu, ei saanud ta enam wõtta selle tegewuset osa nii intensiiwseli remalt. Kuid laulu harrastas ta seepeale wa edasi. Kui mitmeid kordi on kuulnud tema häält ringhäälingust, kus ta esines oma kwartetiga. Kor tale eest juhatas ta Riias peetud laulupeol iseg esinduskoori.

Iklalawaldatust nähtub, et Jüri Kaarma lühi iga oli täis tööd ja rühkimist.

Ilusad mälestused Jüri Kaarmast jääwad seni, kuni piisiwad need organisatsioonid, kus ta ja elab ta sõprade ja tuttawaie arwukas kogu.

Kaaswõitsejad-kale

Male

Toimetaja A. Burmeister.
Ülesanne nr. 792.
Koostanud B. Niemzowitsch.

Mustad.

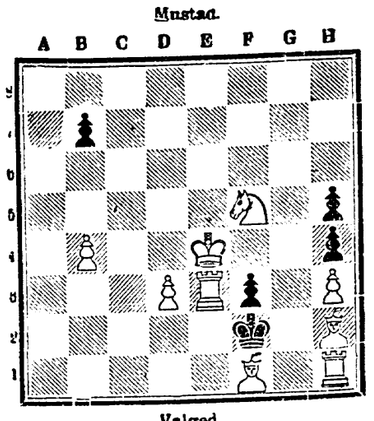

Valged

Walged: Ke4, We3 ja h1. Df1 ja h2, Rf5, d3 ja h3.
Mustad: Kf2, Eb7, f3, h4 ja h5.
Walged algawad ja matistawad kolme käiguga
ülesande nr. 790 lahendus.
Kontrollseis: walged — Kf6, Db3, Ed2. c4 ja
mustad — Kh6, Rc4, Eb4, b5, c5 ja e5. 4. käig
1. Wh8—a8!, Kh6; h7, 2. Wa8—a1, Kh7
3. Wa1—h1 jne.
Lahendanud H. P., Tallinnas.

Partii nr. 517.
Kuidas Keres kaotas Hastingsis esikoha.
Walged: T. Thlor. Mustad: P. Kere
1. e2—e4, e7—e5. 2. Rg1—f3, Rb8—c6. 3. B
c8, Rg8—f6, 4. Df1—b5, Df6—e7. 5. O—O, d7
6. b2—b4, Dc8—d7, 7. Wf1—e1, e5:b4[1]), 8. R
O—O, 9. h2—h3[2]), Rc6:b4, 10. Db1:b4, D
11. Rc3:b5, b6—b5[3]), 12. e4:b5[4]). Rf6:b5, 13.
a3[5]), Dc7—f6, 14. Db4—b3, Df6:a1. 15. D
a7—a6[6]), 16. Wc1:a1, a6:b5, 17. Df8—c5, b7
18. Dc5—b4, Rd5—b4[7]), 19. Db3—f3, Rb4:c2,
Dd4:g7!, Kg8:g7[8]), 21. Wa1—b1, Rc2—b4, 22.
g4+, Kg7—h8, 23. Wb1:b4, Ld8—f6, 24. Lg
Wa8—g8![9]), 25. g2—g3, c7—c5, 26. Wb4—b5,
— b8, 27. Wb5 : b8+, Lf6:b8, 28. Lc4—e2[10]),
b4, 29. h2—h4, Lb8—b6, 30. h4—h5, h7—h6,
g4, Lb6—c6, 32. Le2:c6, f7:c6, 33. f2—f4, b6
34. Kg1—f2, Wh8—g7, 35. g4—g5! Wiik.

Märkusi.
1) Ja mitte 0—0, 8. D:c6, 9. bc, bc, 10.
Wa8b8, 11. Rc5, D:c4, 12. Re4, Re4, 13. R
14. f3, Dc5+, 15. R:c5, R:c5, 16. Dg5, Wb
De7 tõttu. See mängiti dr. Tarraschi-Marco wa
partiis.
2) Soovitatakse ka Df1, mis on aga halb.
3) Harilik jatk 11. —, Rd7 ei wõlu Kereſt.
4) e5, Re4 oleks aimlt nuustale hea.
5) Pärast D:a3, R:a3 seisaks walge ülihästi.
6) Wõis ka järgneda 15—, Df6.
7) Kui walge! poleks hutwiawat wastukombin
ni, siis ta kaotaks etturi
8) Peale 20—, Ra1 lõpeks partii wiigiga: 21
Le8, 22. Lg8+, Kf8, 23. Lg7+, Ke8, 24. Lg8+
wiigiga.
9) Järgneks matt: 24—, W:a2?, 25. Le8+
26. Wg4+, Kh6, 27. Le3+, Kh5, 28. Lh3+ jn
10) Siin on juba raske wõidukaiset teha,
78. Lc6, b4, 29. h4, Kg7 jne.

WMS'i
turniir wenib wäga pikaldaselt. Kindel wõitja
Friedemann 8. Järgmistele kohtadele konkure
Nootare 4½—3½ ja Sakowsky 5—5 jne.

TEMS'i
meisterturniiril on kaotusieta Kalde 4 (auhind k
tatud), Laurine 2, Türn 1. Järgnevad A. Fried
1½—1½, Sepp 1—2 jne. Willardi loobumisi
annuleeriti tema partiid.

N. M. K. ü's
algas Bergmanni mälestusturniir. Osawõtjaid
riist on 10. Auhindadeks wäärtuslik karikas ja te

Hastingsis
mängis B-grupis ka meile tuntud Icedylane
Tema result aat on hea, sest esikoha jaganine K
— 7, olles ees Koltanowskiist ja Sergeani'ist —
nab temale tõhusa tunnustuse.
Teises grupis wõitis Landau 7½, List 7,
burgh jne.
Esimesels üritusels Maleliidul on Eesti-Läti
wõistlus. Arwaiawasti toimub matsch 8 laual.

Sidney Horler'i kriminaalromaan
Nr. 1
Saladus

5

Tasasest kohinast ja mõirgest tundis Sylvia, et nad wiibiwad mere ligidal. Maastik oli lage, hall ja igaw nagu wetelagendik, mis küll ei ulatunud silmapiirile. Puude wahelt paistsid maanteele hallid kiwimüürid, waade, mis mõjus nii külmalt ja waenulikult, et Sylvial peatus weri soontes. Igihaljaste wääntaimedega kaetud sein jättis õudse mulje.

„Wäga ühsildane koht — kuid seda ma just wajasin," ütles Biddingham. „Loodetawasti ei tunne te end siin liig üksikuna — kui nii, siis aitame teid sellest üle saada."

„Ei," wastas Sylvia, kuigi teadis, et ta isegi kardab siin. Tal oli järsku wäga külm.

Auto sõitis sisse roostetanud raudwärawaist ning peatus härrastemaja ukse ees.

Liwrees ukseh oidja waatas küsiwalt Biddinghamile.

„Juhatage miss Fowke tema ruumidesse, March," ütles wiimane lühidalt.

Sylvia ei suutnud wabaneda halbadest eelaimdustest.

6. peatükk.

Armiga mees.

„Wast olete nii lahke, preili, ning helistate, kui olete walmis. Ma ühendan teid sõõgitoaga," ütles teener. „Eine on poole tunni pärast walmis."

„Tänan teid." Sylvia ei heitnud mehele ainsat pilku, ta igatses nii wäga üksi jääda.

Uks sulgus. Sylvia waatles oma tuba. Oli tehtud kõik, et see tunduks mugaw: kaminas leegitses tuli, woodi oli wäike, kuid meelitaw, linad peened ja puhtad. Soojawee kannule oli käterätik peale laotatud, et wesi hoiduks soe.

Olles pesnud ning kamminud, muutus ka meeleolu lõbusamaks.

„Arwatawasti leidsite eest kõike wajalikku, miss Fowke?" päris peermees, kui Sylvia istus lauda pikas, wähese mõõbliga sõõgitoas.

„Mu tuba meeldib mulle wäga," wastas ta. Ta nägi palju waewa, et walitseda end.

„Te ei waja ometi teenija abi?"

„Kindlasti mitte, mr. Biddingham. Mu isa oli waid maapastor ning ma ei saanud lubada endale luksust, pidada teenijat."

Biddingham noogutas.

„Küsisin seda seepärast, et majas ei ole ühtki naisteenijat. Mu töö peab jääma täielikult saladuseks, naissoo lobisemishimu on aga laialt tuntud."

„Te olekſite pidanud ütlema seda mulle warem, mr. Biddingham."

„Arge muutuge kartlikuks, preili. Olete minu erilise hoole all. Kõik teie soowid täidetakse silmapilkselt. Kõik mehed majas seisawad teie käsutuses. Leiate warsti, et majapidamine on rohkem korras kui seal, kus seda juhib trobikond naisi. Arge pidage mind wiisakusetuks, miss Fowke," jatkas Biddingham, „kuid ma olen wanapoiss ning olen enam harjunud meeskui naistõõjõuga."

Sylvia pidi rahulduma selle selgitusega, kuigi se teade jättis mulje, et miski siin majas polnud korras.

„See maja on keeruline wanaaegne ehitus," ütles peremees pisut hiljem. „Ma teen oma katseid läänetiiwas ja kui ma olen seal, ei tohi mind ühelgi tingimusel segada. Mu katsed on eriti kardetawad wõhikule, seepärast pean tarwitama seda ettewaatust. Teie töötoaks on raamatukogu, leiate sealt oma kirjutusmasina ja mu wajalise. Tulen ise teie juure, kui teid wajan. Loodetawasti ei tundu teile ülesanded liig raskeina."

*

Sylvia seisis raamatukogu aknal ja waatas wälja. Kolm päewa oli möödunud ta kohaleasumisest.

Polnud õieti juhtunud midagi, mille pärast oleks pidanud kahetsema, et asus sellele kohale, kuid ometi oli ikka enam siiwenenud mingi kindlusetuse tunne. Tawaliselt elurõõmus ja optimistlik, pidi ta niiid wõitlema — ja wäga tugewasti wõitlema kaswawa depressiooni-tundega. Salapärane õhkkond walitses majas, tontlikud warjud piilusid pimedaist nurkadest.

Nagu Biddingham kinnitas, nii tõesti polnud ta kohustused kuigi rasked. Ta kirjutas masinal tawalisi ärikirju, mõned neist šhifreeritult, ning saatis siis neid laiali kogu Euroopasse ja Ameerikasse. Oli ka muud jookswat tööd ärilise ilmega.

Tal oli küllalt waba aega. Raamatukogus oli rohkesti häid raamatuid ning waheluseks jalutas pargis. Kunagi oli see olnud huwitaw, niiid aga mahajäetud — ta polnud ka kunagi kohanud siin ühtki aednikku — ja kui merelt tõusis hall tihe udu, siis tundusid puiesteed kõledad, külmad ja troostitud. Pärast esimest päewa Sylvia ei läinudki enam wälja.

Kuid sel päewal ta otsustas, et läheb wärskesse õhku. Ta oli harjunud hoolitsema oma terwise eest ning tundis tarwet nende pikkade jalutuskäikude järele, mida ta oli sooritanud isakodus.

Ta tahtis juba hakata oma otsust täide saatma, kui, ümber pöördunud, põrkus tagasi mahasurutud karjega. Raamatukogu läwel seisis keegi mees — keegi wõõras, kes uuris tütarlast teraselt.

„Kes te olete? Mida soowite?" küsis wiimane, kui oli end pisut kogunud. Ta peremehe hoiatused wõõraste suhtes tulid järsku meele.

Mees ligines talle. Ta ei käinud, waid hiilis. Sylvia arwas ta olewat wälismaalase, ta nägu oli kollane, suu ümber irwitaw joon, silmad suured, juus ronkmust ja lokkis, kuna wasaku silma kohal erines safrankollasest näost täiesti walge arm.

Sylvia oli kui halwatud hirmust, kuid et mees seisis tema ja kella wahel, nii et ta ei saanud isegi helistada, siis püüdis ta end koguda.

„Ma küsisin, mida te soowite," kordas ta.

„Ma tulin külastama mr. Biddinghami," wastas mees. Ta ei pöörnud hetkekski oma silmi tütarlapse näolt.

„Mr. Biddingham ei wõta külalisi wastu. Ta töötab wäga palju ning teda ei tohi segada. Kuidas pääsite majja?"

Mees naeratas. See muutis ta näo weelgi inetumaks.

„March laskis mind sisse."

„March! Kust te teate teenri nime? Palun, laske mul mõõduda, ma pean järele küsima... Ma olen mr. Biddinghami sekretär," lisas ta kiiresti.

„Mr. Biddinghami wõib kadestada!" Mehe usisilmad puurisid Sylviat. Tütarlapsel oli tunne, et niiid see hirmus olewus tungib talle kallale. Siis möödus ta mehest ning wajutas kellanupule.

„March läks juba teatama mind mr. Biddinghamile, ärge tülitage end!"

Sylvia oleks meeleldi trampinud jalgadega põrandat. Mees mitte ainult polnud wabandanud oma teguwiisi, waid ka irwitas kogu aeg tema üle.

March astus tuppa.

„Mr. Biddingham laseb paluda, sir," ütles ta. Sylvia oli kindel, et ta õhukeste huulte ümber oli irwitus.

„Ma loodan, et näen teid jälle," ütles wõõras, kuid neiu oli pöörnud talle selja.

Sylvial polnud enam mingit tahtmist minna parki. Oh, selle Benjamin Biddinghamiga oli ühenduses asju, mida ta ei suutnud mõista, kuid siiski oli neiu õppinud teda austama. See mees töötas ju öil ja päewil Inglismaa heakäekäigu eest!

Kuid, kes oli see armiga mees? Oli ta mõni waenulane, kes wale ja pettusega tungis majja? Miks lubas March tal sisse tulla? Ja eelkõige: kuidas oli March julgenud segada Biddinghami wastupidiseist korraldusist hoolimata? Järsku ta tahtis midagi teha, li Wõib-olla — wõib-olla see wõõras kogu pab Biddinghami...?

Ta kuulis nõrka heli oma selja tag näriwid, mis enne olid nii tugewad, ütlesi kohe, kui ta asus Dipper's Dyke'i.

Ta pöördus, ning waade, mis awanes tegi ta rõõmust keeletuks. Keegi mees piil na tagant sisse — see oli Lulu Foyle!

Sylvia jooksis akna juure ning awas „Ma ei tohi siia jääda," ütles Foyle; te ei saaks natukeseks ajaks wälja tulla tahaksin teile midagi rääkida."

Wiie minuti pärast olid nad juba silme kadunud, kaitstud tiheda elupuuhekiga waatajate eest. Oli umbes kella wiie ae ilm oli peagu pime.

„Ehmatasin teid kindlasti — mul on nii kahju," ütles Foyle; „kuid ma ei teisiti — lihtsalt pidin tulema teid wa Ootasin teie kirja, kuid seda ei tulnud, lubasite kohe endast teatada. Ta rääkis tõsiselt, waadates neiule kartlikult ja pal

„Jah, ma lubasin ja tahtsin seda ka kuid ma ei tohi saata ühtki tsenseerimata Ja —"

„Tsenseerimata? Kelle idee siis see

„Mr. Biddinghami. Ta ütles, et ter siin on nii suure elulise tähtsusega, et t tarwitama kõiki ettewaatusabinõusid. Ja ta töötab Briti walitsuse heaks, siis oli duqi sellega nõus. Seepärast ma ei kirjut teile, et jõudsin kohale õnnelikult."

„Ma olin mures ja pidin teid nägema küll, et seda ei sobiks öelda, kuid — kogu aja mõelnud waid teist. Ja kui saanud teilt elumärkigi," — ilus näg tuhmis widewikus marmorkahwatuna ja likuna, — siis püüdsin teid näha saad

„Ja mulle tegi rõõmu teid näha," Sylvia awameelselt. „Kuid miks te ei ukselt, nagu teewad seda teised inimesed

Ringi ümber moe

Mida toob kevad?

Moemajad pole küll veel oma kevadkollektsioone avanud, aga mõningat aimu kevadmoepildist tahavad asjale lähemal seisvad välislehtede moereporterid siiski juba omada. Sedamööda tohiks kevadel suurt rolli mängida kitsas tuunikajoon, nagu see on fikseeritud joonisel modellis paremal. Sellest väljuvana omistavad ka jakid ümberasetseva tuunika- või siis vähimalt puusapika kuju. Neid sulgevad enamasti värvilised tõmbelukud. Jaki pikkuse võtab pluuski. Visandil on ta samast materjalist mis kostüüm, tikitud kirjude õitega, kaelusega valgest plisseeritud musliinist. — Uue kevadmantli üks tegumood näitab seljal kergelt kroogitud osa, mis teeb ta õige uueks, nagu näeme modellil vasakul.

Kas sobib ära a keelda moereportaaži?

Uhe „kurjustamise" puhul

„Uus Eesti" pisikest „o'd" vihastab hirmsasti, et „Pvl." on julgust olnud pressiballilaste tualettide puhul juhtida tähelepanu meil paljude juures valitsevale moega liialdamisele ning enda isikuga mitte-arvestamisele. See olevat „o" arvates üheväärne sellega, et pererahvas kutsub endale külalised ja kukub neid siis pärast arvustama (U. E. „o" arusaamas „mõnitama"). Huvitav, mis ajast saadik „Uus Eesti" „o" ringkonnis pererahvas oma külalisi paneb lunastama sissetulekupiletit, maksma söödu-joodu eest ja oma büdžetti igati suurendab veel kõiksugu baaride, loteriide ja taoliste abil? Ja kas moereportaaž siis ajalehes ka keeldud on?

Pisikesele o'le omase läbematusega (mitte kogemata lugeda h'gal) ruttab ta „kaitsma" noid „vaeseid, kel paremat pole võimalik selga panna". Oleks pisike „o" oma silmi ballil rohkem lahti hoidnud, näinuks ta, et moega liialdamine vihjas kõigele muule, ainult mitte vaesusele. Kleit ei lähe hinnalt ju odavamaks, kui talle külge pookida aiva liigset, küll aga välimuselt. On ju üldiselt teada, et liigne ülekuhjamine teeb parimagi riide odavamuljeliseks — ja see „odavus" ka oli, millest kõnelsime, aga mitte too, mida meile „o" oma kirjutises hädaldab külge pookida. Lugenuks „o" selgesilmalisemalt ning kainemõistuselisemalt läbi meie kirjutuse, leidnuks temagi sealt järgmised read:

„Jah, teame seda öeldes väga hästi, et paljud ei saa endale lubada kõigega arvestamist, ja me ei kõnelegi noist, kes olid ilmunud oma juba enne seljas olnud lihtsas, neile sobivas väiksemas õhtukleidis, vaid neist nõelasilmast alles äsja tulnuist, kes ülekuhjatuse arvel palju vähema rahaga oleksid võinud läbi saada.".

Selle ta nüüd kas meelega või kogemata vaikib surnuks oma lugejaile.

Kas isekeskis seljataga „arvustamine" näib siis o'le „viisakam" kui avalik vigadele tähelepanu juhtimine? Näib nagu tahaks pisike „o" meid oma kirjutisega sundida mingisse vaikivasse olekusse riietuse vigadele tähelepanu juhtimisel. Ega vaikimisega asja parandata. Ega hea maitse rohkem raha vaja kui halb? Pigem on see ümberpöördult. Miks peaksime endale tegema kleidi sügava rinna- või seljadekolteega, kui meie kehachitus ega nahk pole esteetiliselt laitmatud, suruma end kitsasse tuppe, kui volüümid neisse hästi ei mahu, jalutama ümber õrnas tütarlapsekleidis, kui aastaid on turjal, või kuhjama end üle!

„Mõnitada" pole „Pvl." moereporter tahtnud ühtki ballilist ja „rämpsuks" pole ta neid ka nimetanud — miks püüab pisike „o" oma mitte ilusat ideoloogiat meie külge pookida? Pisikese „o" loogikast väljuvana võinuksid „vaesust" arvestades siis ka härrad, kes nüüd smokingi või fraki puudusel tulemata jäid, ilmuda ballile heledais ülikonnis. Pressiball on ju ikkagi omakohalt esindusballe ja me ei taha ometi, et ta laskuks mingile rahvapidude-maskeraadide nivoole.

Prantslanna on kuulus hästiriietatavuselt just, et ta riietub äärmiselt lihtsalt, oma isikut arvesse võtvalt. Miks mitte juhtida neid meie inimesi, kes moega liialdavad, samule radadele. See maksab ka kindlasti mitu head korda vähem raha.

Tagala mehed

Varssavi rooma-saunas

O. Luts oma 9. mälestusteraamatus „Tagala" jutustab huvitavaid maailmasõjaaegseid tagala-lugusid lutsulikult kaasakiskuva huumoriga ja voolavusega. Allpool katkend sellest, kuidas ta, komandeerituna Varssavi, oma sõbra Raineriga — Valga köstri ja grammatikaautori Eineri pojaga — linnaga tutvumisel sattus rooma-sauna.

Poolakad on kindlas usus, et ka seesama astronoom Kopernikus oli poolakas. Kes teab? Võib olla, et oligi, ehkki arvamused ses küsimuses lähevad lahku. Samasugune lugu on kuulsa helilooja Chopin'iga. Prantslased kinnitavad, et Chopin oli prantslane, poolakad vannuvad kivide ja kändude juures, et suur maestro oli poolakas. Päris ime, et Eesti lähem naaber neidki kaht veel pole „üle võtnud" ja omaks tunnistanud!

Ja veelgi imposantsem au- ja mälestussammas: Adam Mickievicz, Poola geniaalne luuletaja, Aleksander Puškini suur sõber. Oi, milline kotkalend nii elus kui surmas!

„Kes oli see Mickievicz?" küsib Rainer.

Ent siis valdab meie tähelepanu üks pilt, mida me seni veel kumbki pole näinud — saksa sõjavangid, kiivrites ja üldse omamoodi varustuses. Kuid vale on arvamine, et nad sammuvad longuspäi, nagu oleksid võidetud. Ei, ikka sirgelt... Deutschland, Deutschland über alles!

Rahvas suhtub neisse peagu ükskõikselt: poolakad vihkavad niihästi vange kui nende relvastatud saatjaid ühevõrdselt.

„Vaata," kiristab ametivend hambaid, „kui nüüd läheks ja annaks mõnele vastu vahtimist!"

See oleks rumal tegu! — Millist kurja on nad temale teinud? Eks nemadki võidelnud oma keisri käsul oma isamaa eest. Ja kui neid ei kolkinud vene sõdalased, mispärast peab seda tegema just mõni eesti apteeker?

„Hea küll, olgu!" nõustub. „Sõidame edasi!"

Aga meie ei jõua kuigi kaugele, kui köstri pojuke tõuseb troskal püsti ja teraselt silmitseb üht silti tohutu suurel majakolosseumil: „Rimskije bani". Mis see tähendab? Me ju võime olla kas Pariisis või Varssavis, aga ometi mitte Roomas! Seleta, seleta, armas sõber — sa oled kirjatark ja nii edasi... Ütle mulle, mis see tähendab: rimskije bani?"

See ju on üsna lihtne. Siin higistatakse ja pestakse end vana-rooma kombel. Enne aetakse oma nahk kuumaks nagu põlev siisi, siis uhatakse veega üle ja minnakse niinimetatud frigidaariumi, jahedasse ruumi, kus kõneldakse päevasündmusist, klatšitakse.

„Kust sa seda tead? Sa justkui oleksid elanud Vana-Roomas, nii umbes keiser Augustuse ajal. Kas tead, lähme sisse ja vaatame! Las voorimees ootab. Ma väga tahaksin näha, kuidas see asjaajamine seal välja näeb. Muuseas oleks meil kasulik higistaminegi."

Meil ju pole kaasas puhast pesu — kuidas me läheme?

„Pole viga! Pöörame särgid-püksid pahupidi, siis jälle on see puhas pesu. Inimene kunagi ei tohi olla ühekülgne."

„Mis teie arvate sellest asjast? küsitan voorimeest. „Kas maksab minna... noh, rooma sauna?"

„Oi, pan, seal on väga tore!" väristab voorimees pead. „Olen seal käinud ainult üks kord oma elus, aga tundsin end nagu paradiisis. Kallis... nojaa... aga kas siis teiesugustel härradel on vähe raha? Minge, minge, ma ootan ja seni söödan oma hobusekronu."

Õieti see küll polegi mingi „kronu", vaid päris ilus loom, kuid poolakas tahab näituda vaesemana kui ta tõelikult on.

Aga juba hüppab onkel Rainer sõidukilt ja ilma tagasi vaatamata astub saunauksest sisse. Mis jääb mulle muud üle kui temale järgida. Jumala vits! Millega küll lõpeb tänane sõit?

Minule avaneb suurepäraselt sisustatud vestibüüli... diivanid, lauad, ajalehed, palmid, pronkskujud et cetera.

„Kurat!" vannub ametivend. „Me pole sattunud sinna, kuhu tahtsime. See pole saun, see on restoran."

Ent kohe läheneb meile üks teenija, vaim valges kitlis, kummardab ja sõnab mahlakas slaavi keeles:

„Proše pana, kas härrad soovivad minna sauna? Võite kohe. Täna pole palju publikut; teil pole vaja oodata."

„Siis juhata meid sinna!" kõratab Rainer vene keeles. „Mis sa siin muidu tilpned? Ega me pole mõned venelased ega sakslased. Oleme eestlased, ja mõlemad Talgu köstri pojad. Ainult kahju, et meil pole kaasas Raineri grammatikat."

„Pooljegi tarvis!" vastab kitlimees. „Mjina ka mõistan jeesti kjeelt. Mjinu naine on jeestlane. Hee, mjis te ütlete?"

„Kurat!" süljgab köstripoeg. „Neid, jeestlasi, jätkub kõikjale. Hea küll, eks viige meid sauna — mul, nagu ma tunnen — on seened seljas. Skoreje!"

Kõmbime trepist üles — saun teisel korral! Mispärast mitte kolmandal, neljandal ja nõnda edasi? Suubume suurde saali. — Jälle peagu seesama, mis oli all; üksnes vaipadesse mähitud inimesi lebab diivaneil, ees väikesed lauakesed teeveega, kohviga ja ... mine tea, mis neil on nina all. Ja einelaud söökidega-jookidega!

Noh, nüüd tõesti saab näha asju, mida enne pole näinud; põrmugi ma ei kahetse, et astusin siia sisse. Ainult üks nähe häirib mind veidi: mispärast on kümblusest tulnud inimesed mähitud paksudesse vaipadesse? Ma pole arst, aga niipalju ometi tean, et kuum keha peab jahtuma vabalt, kas või linase riide all. Pakitud paksudesse vaipadesse, ei mahu sealt välja palava ihu aur; ihu jääb liiga tundlikuks külma vastu. Nohu, köha ja kui ei tule veel midagi pahematki.

„Lähme, mu härrad!" kutsub kiteldatud saunamees. „Et olete mu naise suguvennad, siis olge julged, et ma kannan teie eest erilist hoolt, Proše!""

Jälle uus ruum, kus tehakse end paljaks nagu porgand, ning siis halatid selga ja minnakse kümmekond astet alla.

Imelik sisseseade: üles ja alla!

„Nüüd, mu härrad," küsib hästivurrutatud poolakas, „kas soovite enne vene või rooma sauna?"

„Rooma, rooma!" põristab minu hoogne sõjaseltsimees. „Kõik teed viivad Rooma."

„Väga hea. Palun! Aga lükake jalga need puukingad; näete, siin on neid külluses ja igasuguses suuruses."

„Mistarvis see?" heidab Rainer põlglikult käega. „Ega me pole Hollandis, kus käiakse puukingadega."

„Aga, panje, seal on kuum põrand."

„Minule
minupärast
seda kuuma
Vahvasti,
kukk, samm
sääred ja ti
gatab julma
kab pikali
kurat! Sa,
dale!"
„Kas ma
kingad jalg
tes kivipõra
Aga mis
me endid k
saunas, on
ha puhtaks
triikida —
kesest. „O
Rainer selg
Mis veel
na kohta, s
seb ülalt a
viisteist m
vana-rooma
istusid liiva
mukandjad,
Kas niisama
sõbra Brutu
„Nüüd ag
luks ära ü
holi. Kas
„On küll
kes meid
likult mass
eestlasile j
sel on vähe
tele. Läki
„Ikka ve
‚vend'; aga
valmis min
Tahaksin tu
„Puidjeem
käega.
Ja siis tõ
naisega, ke
nähes kaht
temalgi koj
„Koju tah
kõik, mis ta
Aga kuhu
„Tulgu ka
mast minna
kena."
Jah, me
sõdalased,
Varssavi.
Joome ja
ausasti ning
All ju oot

Väljamüügi tõttu ®

daamid ja härrad ostavad valmisriideid muinasjutuliselt odavasti valmisriieteärist

„Dernier Cri" Harju 29

Me loeme:

...(Praha) Toredaimad õhtukingad on kuld- ja hõbenahast. Neile seltsib Pariisist viimse karjena vask-nahk, kuna „vase-mood" (ehetena, värvina jne.) üha enam levib.

...(St. Moritz) Kuhu ka pilk ei satuks, kõikjal kohtab ta kapuutsi. Ja ikka kontrasteerivana suusaülikonnale. Munakoorevärvi ülikonnal on ta must või oranž, metallsinisel nagu härjaveri, kohvioapruunil rohuroheline... jämedalt kootud villasest lõngast, purjeriidest, nahast. Nendega võistleb pearätide leegion. Need on kirevusest otse „meeletud". — Jakid küünivad vastavalt uuele joonele enamasti puusini Paljud omistavad tirooli sugemeid — on tikitud eedelveissi ja mäenelkidega; väikeste kellukestega nööpide asemel. „Wilhelm Tell" on jälle viimne karje. Isegi öökuued ja pyjamad toodetakse villaseist flanellidest, mil on mustriks rohtusöövad lehmad ja karjusehütid ning igasugused muud „šwyzerlid".

Missuguseid parfüüme tarvitab elegantne daam

Veidi „luksuslik" teema, aga siiski huvitav teada, milliseid lõnaõli-marke loetakse rahvusvaheliselt häiks ja milliseid parfüüme tarvitab elegantne daam.

Need, kes armastavad kergeid, värskendavaid, veidi magusaid lõhnu, valivad enamasti vanad tuntud Chaneli „Gardenia" ja „Nr. 5". Kes peavad aga lugu tugevamaist, raskemaist, eelistavad Guerlaini (ilma eesnime-tähtedeta!) „Mitsuko'i", „L'heure bleu'd", „Shalimar'i" ja „Vol de nuit'd". Halvemad pole ka Carou ja Patou lõhnad ja Lanvini „Arpège". Noorte juures on armastatud eriti Patou „Joy" — õrn roosihõnguline segudik. Väga nõutav oli omalajal Lenthéric „Coeur de Paris", aga seda ei valmistata enam sõjaajast saadik — „Pariisi südant" asendab nüüd tal terav ja vürtsikas „Anticipation". Eksisteerivad koguni lõhnad eriotstarbeiks. Nii toodab Weil lõhnu, mis on määratud vaid karusnahkadel tarvitamiseks („Zipeline"), samuti on „Tweedi" nimeline parfüüm määratud vaid väljas jalutamiseks — ajal, kus loodus ei hoolitse lille- ja metsalõhnade eest. Weil'l on kuulus veel üks lõhn — „Noir", see aga ei vaja karusnahkset baasist.

Nõudke kõikjal prantsuse konjakit!

COGNAC PRUNIER GARANTI NATUREL

Réserve Hostellerie V. O ♣♣♣ ja kristall karahved

HOMME VÕITE VEEL

odavasti osta ülikonna, püksid või mantli, sest siis on lõpp väljamüügiga! Rutake!

VALMISRIIETEÄRI MOELA Harju 34

Suurim hulk rafineerituimaid parfüüme on sünteetilised, s. t. kunstlikult toodetud ja kunstliku lõhnaga. Paljud naised eelistavad neile seepärast ehtsaid lillelõhnu — teadmata, et needki on enamikus sünteetilised. Kuulus on siin Morny (Inglismaa) „June roses". Londonis on veel üks suur lõhnaõlivabrik „Floris", mis on samuti endale hea nime teinud, ja pole vist lillelõhna, mida sealt ei saaks üllatavalt „loomulikuna". Mitte vähem kuulsad pole aga ka Atkinson ja Yardley.

Dollarprintsesse varustab Ameerikas parfüümidega Mary Chess. Kõik ta kakskümmend üks lille-, metsa ja idamaa parfüümi, nagu „Elisabethan", „Tapistry" jne., on ühevõrra kuulsad. Ka Elisabeth Arden omab terve rea häid õrnu lilleparfüüme.

Pariisi omist väärivad veel mainimist Matchabelli parfüümid diadeemidena vormitud flakoonides, mille uusim karje on „Infanta" Siis veel Schiaparelli „Shocking" ja Coty produktid Aga sellega pole kaugeltki veel loendatud kõik tähtsamad lõhnaõlivabrikandid ja nende parfüümid, vaid ainult osa neist.

BOTIKUD viltsaapad Raudnahk Tallinn Estonia p. 15.

...(Cannes) Sinine, see klassikaline kevadevärv, ilmub tänavu loendamatuis uutes varjundeis — heledaimast türkiisist kuni sügava mariinini — hõnguga punakasse ja hõnguga lillasse.. Isegi pesu võtab ta üle. Vaateaknail näeb uut pesu nüüd türkiisvärvis, millele sekundeerib mahe maasikaroosa; mõnikord koguni ühe ja sama modelli juures koos. Uht sinist šifoonöösärki jälle ehivad kirsivärvi sametpaelad ja sinised kandid palistavad roosat satääni. Koguni kleidiriided on kaetud tibatillukeste siniroosade õitega ja hõõguvad jaapani mustrite peen! võlu.

...Roosid ja nelgid loomulikes värvides on hetkel eelistatuimad kinnitislilled. Esimest näeb täispuhkenuna koos kahe nupuga, ümbritsetult õrnade rohulibledega. Cannes'is kannavad daamid tumedal kostüümil palju ka väikesi fruktikimpe, koosnevaina õuntest, ploomidest, virsikuist, pähkleist miniatuuris, mis samuti on loomulike truud koopiad.

...(Budapest) Talvehooaja sukad on muutunud tunduvalt heledamaks. Mustad ja suitsuhallid varjundid on täiesti kadunud, seevastu on elunenud malaaga- ja mahagoninüüansid, harmoneeruvaina kleitide ja nahkadega. Õhtuks näeb kuld- ja hõbesandaalide juure, väga eredaid sukavärve, aga kude on nii ämblikuvõrguõhuke, et kogu eredus haihtub.

Univeri supelmantli- ja mööbliriie

on kvaliteedilt ületamatud, sest nad on vastupidavast materjalist, päikese- ja pesukindlalt värvitud ning käsitsi kootud. Kudumistööstus H. UNIVER, Tallinnas. S. Tartu mnt. 12, tel. 317-66, toodab pealeselle veel moodsat ukse- ja aknaesriiet, hommikmantliriiet jne. Suur valik mustreid alati ladust saadaval. Hinnad odavaimad. Müük suurel ja väikesel arvul S. Tartu mnt. 12, III korral, kl. 9—6.

...Uusimad kõrvaklipid (-rõngad) on peegelklaasist, et valgus neis tuhandeis refleksides võiks murduda. Budapestis kannavad daamid kuni 15 sm laiu hõbekäevõrusid — sissesöövitatud mustreiga või filigraanis. Paljud neist on veel kaunistatud poolvääriskividega — kleidi või kostüümi värvis. Nende kõrval näeb veel raskeid kuld- ja luuvõrusid — kindal.

...Õhtuks näeb maanipikki pitsmantleid külgetöötatud kapuutsiga, mis india sariide taoliselt tõmmataksedrapeeritakse üle pea.

Kas teate, et...

SUUSAKINNASTE probleem pole veel ikka ülesti lahendatud. Kaunis veekindlad on siiski paksult vooderdatud labakindad õlitatud parknahast või nahkkindad hülgenahast pealsetega. Ka näeb pakse villaseid labakindaid purjeriidest ülekinnastega.

KOORESOKOLAAD Lukullus

Moe ekstravagantsuse õisi

Robert Piguet nähtavasti ei taha moeveidrusis Schiaparellile põrmugi järele anda, sest ega muidu ta oma maanipikka musta villast õhtukleiti varusta pitsist käiste, ölapartii ja kõrge kraega, mille otsad viib ja seob pealael lehvi! Kleit kannab õigusega nime „Kabaree". Peale selle on ta veel välja mõelnud õhtujaki, mille käised siirduvad üle kinnasteks! Ses kummalises kombinatsioonis on omapärase lehvikdekolteega kleit mandlivärvi krepist, kuna jakk on mustast villasest. Must on ka soengul ehtiv õis-tanu.

Kingad näitavad üha edasi jala peale kõrgenevat tendentsi. Pariisi kuulus nahatöömeister Edith toodab nad ikka seoses kas käsitasku ja kinnastega või käsitasku ja vööga. Ülal toome ühe sellise kolmikseti Edithi viimsest loomingust; nende materjaliks on olnud antiloop, kaunistatult lakiga. Käsitasku omab siin koti kuju, kindad näitavad moodsat poolpikka mansetti. Alamal asetsev vöö on seemisest, praegu nii väga armastatud kuldlehtede-kujulise pandlaga. Tema mark on Henry „à la Pensée".

TEHNIKA JA TEAD

Lehelis- (raud-nikli-) akumulaatorid

Paljud soovitavad tinaakumulaatorite asemel tarvitusele võtta n.-n. raud-nikli-, õigemini, lehelisakumulaatoreid. Viimaste eelistamine olevat tingitud mitmeist paremusist. Asja selgitamiseks vaatleme seda küsimust üksikasjalisemalt.

Ei saa eitada, et tinaakumulaatoreil on omad puudused, nagu raske kaal, võrdlemisi lühike plaatide iga, elektriline mittepüsivus; nad on tundelised põrutuste vastu; nende elektrolüüdi tihedus tuleb alati hoida ühetaoline jne. Need negatiivsed omadused sundisid otsima, õigemini leiutama, akumulaatorit mingisuguse teise elektrolüüdiga ja aktiivse massiga. Nende otsingute tulemusena peagu ühel ja samal ajal Edison ja Jungner esitasid oma akumulaatorid, mil elektrolüüt ei võta osa keemilisest reaktsioonist ega ole happeline, vaid leheline, mispärast neid nimetataksegi lehelisakumulaatoreiks. Leheline ei mõjuta nii tugevasti metalle, mis võimaldab kallid ja rabedad (klaas-, eboniit-) purgid asendada vastupidavate nikkelterasest plekist valmistatud purkidega. Vahe Edisoni ja Jungneri akumulaatorite vahel seisab ainult nende negatiivsete elektroodide aktiivses massis. Edisoni negatiivsete plaatide aktiivne mass koosneb rauaoksüüdist FeO ja elavhõbeoksüüdist HgO, kuna Jungneri negatiivsed plaadid sisaldavad raua Fe ja kaadmiumhüdroksüüdi segu $Cd(OH)_2$. Mõlemate akumulaatorite positiivsete plaatide aktiivne mass koosneb niklihüdroksüüdist $Ni(OH)_3$. Parema juhtivuse saavutamiseks mainitud akumulaatorite negatiivsete ja positiivsete elementide aktiivsele massile lisandatakse veidi grafiiti. Elektrolüüdina neis kasutatakse 21% kaaliumhüdroksüüdi lahu KOH, 2% litiumhüdroksüüdi LiOH lisandiga.

Akumulaatori tühjenemisel elektrolüüdi lagunemise tagajärjel sünnib järgmine reaktsioon: $KOH+H_2O=H+KOH+OH$. Seejuures eraldub vesinik H, laskudes positiivsele plaadile, muudab niklihüdroksüüdi $Ni(OH)_3$ niklishüdroksüüdiks $Ni(OH)_2$, vastavalt võrrandile $2Ni(OH)_3+H_2=2Ni(OH)_2=2H_2O$. Vee teine jääk OH, n.-n. hüdroksüül, läheb üle negatiivsele elektroodile, kus ühinedes rauaga Fe moodustab rauahüdroksüüdi vastavalt võrrandile $Fe+2OH=Fe(OH)_2$. Need reaktsioonid tekivad kõik akumulaatori tühjenemisel. Ta laadimisel sünnib samuti elektrolüüdi lagunemine järgmise reaktsiooni järele: $KOH+H_2O=H+KOH+OH$, kuid siin laadimisvoolu mõjul vesinik eraldub negatiivsel elektroodil, kus ühinedes rauahüdroksüüdiga muudab viimase rauaks vastavalt võrrandile $Fe(OH)_2+H_2=Fe+2H_2O$. Hüdroksüül OH, minnes üle positiivsele plaadile ja ühinedes niklishüdroksüüdiga $Ni(OH)_2$, muudab viimase uuesti niklishüdroksüüdiks $Ni(OH)_3$, vastavalt võrrandile $2Ni(OH)_2+2OH=2Ni(OH)_3$.

Nagu ülaltoodud võrrandeist on näha, ei muutu akumulaatori tühjenemisel ja laadimisel elektrolüüt, sest tema lagunemisel ühel plaadil tekib ta samal hulgal teisel, tähendab akumulaatori plaatidel sünnivad ainult aktiivse massi hapendamise ja jaluleseadmise protsessid.

Samad võrrandid näitavad, et reaktsioonidest ei võta osa leheline, vaid vesi. Lehelise kontsentratsioon mõjutab ainult akumulaatori seesmise takistuse suurust, kuna vee H_2O kontsentratsioon mõjutab elektromotoorset jõudu. Et elektrolüüt aku-

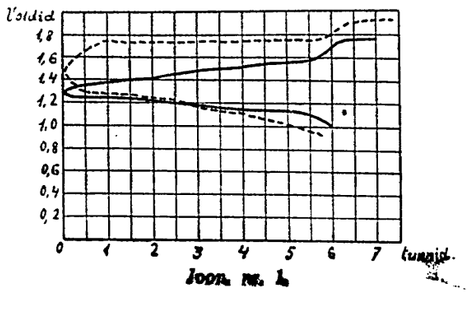

Joon. nr. 1.

mulaatori tühjenemisel
ei olene ka ta maht pe
tugevusest, vaid langeb
Diagrammil nr. 1 o
Edisoni (punktiiriga) ja
jenemine ja laadimine. K
vahe Jungneri akumula
soni omal, mispärast es

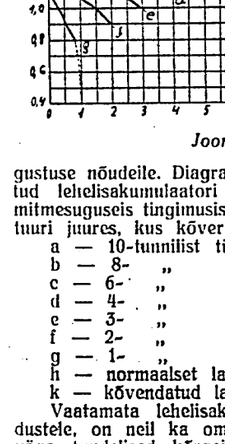

Joon

gustuse nõudeile. Diagra
tud lehelisakumulaatori
mitmesuguseis tingimusis
tuuri juures, kus kõver
a — 10-tunnilist ti
b — 8- „
c — 6- „
d — 4- „
e — 3- „
f — 2- „
g — 1- „
h — normaalset la
k — kõvendatud la
Vaatamata lehelisak
dustele, on neil ka om
väga tundelised kõrgei
võrdlemisi suur seesmin
patarei pinget, mis jär
misel. Lehelisakumulaato
maalselt 1,2 volti.
Patarei 12-voldilise
ja järjestikku ühendada
mapingelisist tinaakumul
ja ühendada ainult 6 a
Lõppeks olgu tähen
saavutamiseks on lehelis
ta 50% suurem tinaak
langeb ära üks tähtsa
paremusist tinaakumulaa
de kerge kaal ja suurus.
ja tinaakumulaatorite s
igatahes sõidukeil kasu
kasutada tinaakumulaato
mid, kus patarei kaal ja
osa.

Sünnip

Jaan Johann Bergma
31. jaan. 1867. a. Elisfer
Jaan Masing, arst j
jündinud 31. jaan. 1875
maal.

Kunda köst 70-a

31. jaan. s. a pühits
maid seltskonnategelasi
Jaan Speek 70. sünni
sioonid otsustasid lugup
tähistamiseks korraldada
Speegi pilt

Sport

Jäähokimaavõistlus esmaspäeval

23.000-vatiline valgustus Kalevi jääväljal. — Soome rahvusmeeskond koosneb Helsingi ja Tampere mängijatest. — Rumeenlaste ja rootslaste külaskäik Tallinna

Eesti-Soome jäähokimaavõistluseks, mis sula tõttu edasilükatuna toimub esmaspäeva õhtul Tallinna Kalevi jääväljal, on valminud eriline valgustussead. Reede õhtul toimus selle proovimine, kusjuures 22.750-vatilise valgustuse kuma paistis kaugele üle linna. Talispordihuvilised mäletavad läinudaastast rootslaste külaskäiku Tallinna, kusjuures võistlus toimus õhtul. Tolleaegse valgustusega võrreldes on uus valgustus neli korda tugevam. Uue valgustusseade talispordiliit sai üles seada Eesti Spordi Keskliidu rahalisel toetusel ja AEG suurel majanduslikul vastutulekul. Uue valgustusseadega on täitunud meie jäähokimängijate ammune unistus ja võimaldunud jäähokitreening ja võistlused õhtuti. Kahtlemata see asjaolu aitab tunduvalt kaasa Eesti jäähokitaseme tõusule, kuna seni harjutamine oli võimalik ainult päevavalgel ja seega ainult pühapäeviti.

Soome rahvusmeeskond saabub Tallinna esmaspäeva lõunal ja teiskordne Eesti-Soome maavõistlus toimub samal õhtul algusega kell 19.30. Vahekohtunikuna juhib maavõistlust Oskar Koni. Soomlased saabuvad Tallinna üle tosinamehelises koosseisus.

Eesti vastu mängib Soome rahvusmeeskond järgmises koosseisus: väravas Castren (Ilves); kaitses Hakulinen (HJK) ja Jaakkola (Ilves); esimene edurivi R. Tiitola (Ilves), J. Tiitola (Ilves) ja Granström (KJF); teine edurivi Sjöberg (KJF), Ihalainen (HJK) ja Katajavuori (HJK). Varumeesteks on Salo (HJK), Hagström (KJF) ja Lindahl (HJK). Soome rahvusmeeskonna kapteniks on J. Tiitola ja meeskonna juhiks Soome jäähokiliidu sekretär Ilmari Honkanen.

Teatavasti lisaks maavõistlusele toimub veel teisipäeva õhtul Tallinna-Helsingi linnavõistlus, kusjuures Helsingi mängib järgmises koosseisus: Salo; Hakulinen-Lindahl; R. Tiitola-Ihalainen-Katajavuori; Sjöberg-Hagström-Granström. Kuna ilmastikuolud on muutunud soodsamateks, näib nii maa- kui ka linnavõistlusest kindlasti asja saavat. Ära jääb aga varem kavatsetud soomlaste sõit Tartu Helsingi-Tartu linnavõistluse pidamiseks, kuna Tartus pole küllaldast valgustust jääväljal võistluse pidamiseks õhtul.

Soomlaste külaskäigule Tallinna järgneb Tallinna koondusmeeskonna võistlusreis Rootsi, kuhu meie mängijad sõidavad laupäeval. Juba kahe nädala pärast on oodata Tallinna uusi välismaalasi — Helsingis võistleb 15.—16. veebruaril Rumeenia koondusmeeskond. Praegu on läbirääkimised käimas rumeenlaste külaskäiguks Tallinna. Põhimötteline nõusolek selleks on juba olemas. Pärast rumeenlasi näeb meie spordirahvas Tallinnas veelkordselt rootslasi — veebruari lõpul võistleb Tallinnas Mariefredi J. F. Rootsist, kes juba läinud aastal külastas Tallinna. Mariefredi meeskonda kuulub Rootsi läinudaastase A klassi meistermeeskonnana tänavu Rootsi liiduklassi.

V. Kaaristo kaitseliidu 18 km meister

Narvas üleriiklikel võistlustel tuli R. Kaasikov teiseks ja E. Siitan kolmandaks.

Narva, 29. 1. Üleriiklikud kaitseliidu meistervõistlused suusatamises algasid täna Narvas, kusjuures peagu kõik malevad olid saatnud võistlema oma parimaid suusatajaid. Täna, võistluste esimesel päeval, toimus võistlus 18 km distantsil, kusjuures start oli kell 12.00 Narva Rahvaväljal. Ilm võistluseks oli ebasoodus, kuna puhus tugev kagutuul, sadas lund ja tuiskas. Tuisk ajas suusaraja täiesti umbe — kahe suusataja vahel juba paarikümnemeetrilise vahemaa tekkimisel oli rada uuesti lumega kaetud.

18 km suusatamises võistles kaasa 27 suusatajat. Eriti pinevat konkurentsi oodati Vello Kaaristo ja Edgar Siitani vahel. Seekordne duell mõlema vahel lõppes Kaaristo võiduga, kusjuures Siitanist ettepoole nihutas enda endine narvalane R. Kaasikov Läänemaa malevast. Võistlusmaa lõpul tuli 7—8 km katta täiesti pimeslimi vastu tuisku ja tuult. Võistlusmaa üldiselt oli kaunis raske. Kõik võistlejad sõitsid maa läbi. Tulemused kujunesid järgnevateks:

1. Vello Kaaristo, Narva malev, 1.14.09; 2. R. Kaasikov, Läänemaa malev, 1.15.57; 3. Edgar Siitan, Harju malev, 1.16.21; 4. E. Pransa, Narva malev, 1.17.55; 5. A. Krusnov, Narva malev, 1.18.27; 6. E. Tartu, Harju malev, 1.18.56.

Slalomvõistlused Mustamäel

ÜENÜTO suusakluubi korraldab järjekordsed slalom- ja mäestlaskumise võistlused pühapäeval Mustamäel. Võistlused algavad kell 13.00 ja peetakse ilmastikule waatamata, kuna ka sula ei saaks lumerohkuse tõttu teha takistusi. Võitjatele on pandud wäga rohkesti auhindu. Pealtvaatajaile pääsmed ainult 20 senti.

Kaitseliidu 18 km suusawõistlus.

Kaitseliidu Tallinna malew korraldab pühapäeval Nõmmel algusega kell 10.00 suusawõistluse 18 km distantsil. Start on Lasketiiru juures Mustamäe all. Seoses selle wõistlusega peawad Tallinna malewa noorkotkad oma suusawõistlused mitmesugustel distantsidel omawaheliste meisterwõistlustena.

Soome suusameeskond Viljandi

Helsingi, 29. 1. (ETA) Wiljandis 18.—20. weebruarini korraldatawatele Eesti kaitseliidu rahwuswahelistele suusawõistlustele, milledest wõtawad osa ka Poola, Läti ja Soome kaitseliitlased, on Soome poolt kinblaks määratud seitsmeliikmeline meeskond. Soome meeskond wõtab osa patrullsuusatamisest ühes laskmisega ja 4×10 km teatesuusatamisest.

Budge Austraalia tennisemeistriks.

Austraalia tennisesiwõistlustel ameeriklane Budge wõitis meeste üksikmängu finaalis austraallase Bromwichi 6:4, 6:2, 6:1, tulles seega meesüksikmängu meistriks. Naisüksikmängu finaalis ameeriklanna Dorothy Bundy wõitis austraallanna Dorothy Stewensoni 6:3, 6:2.

Tähesõitja K. Siitan läbistas Berliini

Berliin, 29. 1. (ETA) Nagu alles niiüb teatawaks saab, on Tallinnast startinud Monte-Carlo tähesõitjad eeltlane Siitan ja teised saabunud õigel ajal Berliini, kust nad on jatkanud reede hommikul edasisõitu. Saksa insener Macher, kes oli samuti startinud Tallinnast, oli enne saabumist Berliini kontrollpunkti sunnitud loobuma edasisõidust. Tema loobumise põhjus on praegu teadmata.

Täna V. S. Spordi maadlusvõistlused

töölisvõimlas 40 wõistlejaga.

W. S. Spordi korraldusel toimuvad täna, pühapäewa õhtul, töölisvõimlas suuremad maadluswõistlused pikema waheaja järele. Wõistlustest wõtab osa ligi 40 maadlejat, kellest enamus kuulub meie paremate maadlejate esirinda. Nii osavõtult kui konkurentsipinewuselt ületawad need wõistlused kaugelt seni Euroopa meisterwõistluste kandidaatidele korraldatud kontrollwõistlused, millest osavõtt on olnud wägagi hõre. Mõlemad pealinna suuremad maadlusseltsid — Tallinna Kalew ja W. S. Sport — saadatwad wõistlusele rea oma paremaid. Kaasawõistlewatest W. S. Spordi maadlejatest on nimekamatena märkida Karklin, Froomann, Punsepp, August Kukk jne. Kalewi maadlejatest on kaasawõistlemas Mägi, Lõhmus, Kullisaar, Sikk, Männis, Randmaa, Looaru ja teised. W. S. Spordi maadlusõhtu algab töölisvõimlas täna kell 18.00.

Järjekordsed maadluskursused korraldab

Tallinna Kalew oma ruumes algusega 1. weebruaril. Kursantide registreerimine on esmaspäeval, keskmädalal ja reedel tulewal nädalal kella 18.00—22.00.

Tallinna raadiojaama nädala-saatekava

Esmaspäeval, 31. jaanuaril.

7.00 ärätusmäng. Wõimlemine. 7.20 päewauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus — praost H. Kubu. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Tantse heliplaatidelt. 9.00 Tallinn ja Türi: Turuteade.

16.55 reklaam. 17.05 inglise keel algajatele — mag. J. Silwet. 17.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Heliplaate. 17.50 perenaistele. Agr. L. Kuusental: Linnukasvatusest. 18.10 mandoliinimuusika. Mängib Kirillowi kwintett. 18.40 päewauudiseid. 19.00 õige aeg. Ilmateade. Hinnad. Homne saatekava. 19.05 Puccini ooper „Tosca" heliplaatidelt. 21.05 RM direktor inf. F. Olbrei raadiowestlus. 21.20 kerge ajawiitemuusika. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 22.00 õige aeg. Päewauudiseid. 22.10—23.00 prantsuse muusika. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. Instrumentaaltontsert (XV).

Teisipäeval, 1. weebruaril.

7.00 ärätusmäng. Wõimlemine. 7.20 päewauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus — õp. B. Eberma. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Lõõtspillimuusika heliplaatidelt. 9.00 perenaistele. Turuteade.

16.55 reklaam. 17.05 lastele. „Kewadine päikesekiir", L. Kalle kuuldemäng. 17.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Heliplaate. 17.50 dr. A. Otas: Tuberkuloosi kaitsepookimise küsimus. 18.10 soolo-laule. O. Indra (sopran) ja S. Podekrat (bariton). 18.40 päewauudiseid. 19.00 õige aeg. Ilmateade. Homne saatekava. 19.05 wiiulisoolosid. Läti wiiulikunstnik W. Ruschewics. 19.35 eesti keel — R. Kreis. 20.00 walimiste kõmmenimutit. 20.10 ajawiiteline ooperimuusika. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 20.50 G. Reial: Noorsugu ja kodu. 21.10 Bizet' helitöid. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 22.00 õige aeg. Päewauudiseid. 22.10 tantsumuusika „Estonia" walgest saalist. Mängib J. Pori orkester. 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

Keskmädalal, 2. weebruaril.

7.00 ärätusmäng. Wõimlemine. 7.20 päewauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus — misjoni juhataja H. Põld. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Klaverisoolosid heliplaatidelt. 9.00 Tallinn ja Tartu: Turuteade.

16.55 reklaam. 17.05 prantsuse keel — mag. K. Kann. 17.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Heliplaate. 17.50 põllumajandusliikte teateid. 18.00 J. Welitar: Sigalad talwel. 18.15 kandlemuusika. H. Piiper. 18.40 päewauudiseid. 19.00 õige aeg. Ilmateated. Hinnad. Homne saatekava. 19.05 Offenbachi operetipopurriisid heliplaatidelt. 19.25 A. Kasemets: Eesti muusika arengutee (XII). J. W. Jannsen ja I üldlaulupidu 1869. (Näidetega heliplaatidelt.) 19.55 soololaule. A. Rinne (bariton). 20.15 wälispoliitiline westlus — H. Mahamägi. 20.35 G. Boulanger tutwustab end helilooja na wiiuliwirtuoosina. (Heliplaadid.) 21.00 lastewanemate weerandtund — mag. A. Elango: Murdeeealise noore waheiord koduga. 21.1[illegible] kirikumuusika. (Toomkirikust.) Kaimas A. Karindi heli[illegible] töid. 22.00 õige aeg. Päewauudiseid. 22.10—23.0[illegible] muusika kohwikust „Kultas".

Neljapäeval, 3. weebruaril.

7.00 ärätusmäng. 7.20 päewauudiseid. 7.25 hom[illegible] mikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus — õp. [illegible] Juhkental. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallin[illegible] ja Tartu: Balletimuusika heliplaatidelt. 9.00 perenais[illegible] tele. Turuteade. 13.00—13.40 kooliraadio. „Karske tule[illegible] wiku poole". (Karskusiund.) Kõned koolivalitsuse di[illegible] rektorilt W. Alttoalt ja õp. mag. H. Rajamaalt nin[illegible] deklamatsioone, kuulbelite ja muusikat.

16.55 reklaam. 17.05 inglise keel edasijõudnutele — [illegible] R. Seth. 17.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallin[illegible] ja Tartu: heliplaate. 17.50 mudilastele. „Meie Kiki" — [illegible] Eb. Tasa. 18.05 mängugrupiid helisevad. (Heliplaadid.[illegible] 18.20 rootsi soololaule. H. Teder (sop[illegible] ran.) 18.40 päewauudiseid. 19.00 õig[illegible] aeg. Ilmateade. Homne saatekava. 19.05 wiis minuti[illegible] tervisele — dr. med. M. Kask. 19.10 Beethoveni Ka[illegible] werijonaate (V) H. Höpfel. 19.35 majand. ringw. — [illegible] Grandberg. 19.50 R. Foort mängib kinoorelit. (Heli[illegible] plaadid.) 20.25 A. Dengo-Juhandi: Noorsoo kait[illegible] ühiskondlike pahede eest. 20.45 A. Simila soome rahwa[illegible] laulude- ja kandleõhtu. („Estonia" kontsertsaalist.[illegible] 21.15 kirjanduslikke uudiseid. 21.30 operetimuusik[illegible] RM orkester. Juh. F. Nikolai. 22.00 õige aeg. Päewa[illegible] uudiseid. 22.10—23.00 fiitide-kontsert. RM orkester[illegible] Juh. F. Nikolai.

Reedel, 4. weebruaril.

7.00 ärätusmäng. 7.20 päewauudiseid. 7.25 hom[illegible] mikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus — õp. [illegible] Soosaar. 8.35 Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallin[illegible] ja Tartu: Eesti muusika heliplaatidelt. 9.00 Tallinn [illegible] Türi: Turuteade.

16.55 reklaam. 17.05 lastele. „Mina mõistan, mi[illegible] na ei mõista" (II). Mõistatusi ja ülesandeid. 17.3[illegible] Türi: Jääteade ja heliplaate. Tallinn ja Tartu: Heli[illegible] plaate. 17.50 põllumajandusliikte päewaküsimusi. 18.0[illegible] agr. H. Selja: Heinaseemne soetamisest tänavu. 18.1[illegible] hawaiitrio mängib. K. Uus, R. Prügi ja E. Antje. 18.4[illegible] päewauudiseid. 19.00 õige aeg. Ilmateade. Hinnad. Hom[illegible] ne saatekava. 19.10 talispordist. 19.15 wene soololaul[illegible] K. Ots (tenor.) 19.35 waliniste we[illegible] randtund. 19.50 muusika kohwikust „Kultas" [illegible] 20.25 L. Laja: Akadeemiline noorsugu ja karsku[illegible] küsimus. 20.40 Tempol Tempol (Heliplaadid.) 21.1[illegible] aktuaalne kõnemenutit. 21.20 tšechhoslowakkia muu[illegible] sika. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 22.00 õige ae[illegible] Päewauudiseid. 22.10—23.00 sümfooniline muusik[illegible] RM orkester. Juh. prof. R. Kull.

Raadiosaatejaama „Nõmme K. L. S." saatekava:

Reedel, 4. weebruaril.

15.00 heliplaate, 16.00 heliplaate ja teateid.

Raadiosaatejaama „Nõmme K. L. S." saatekava:

Laupäeval, 5. weebruaril.

15.00 heliplaate. 15.30 noortetund — kuuldemän[illegible] „Loomad talwel". 16.00 heliplaate ja teateid.

Väljaandja Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.
Vastutav toimetaja J. TAKLAJA.

Pidud

ESTONIA TEATER

Pühapäeval, 30. jaanuaril, kell pool 8 p. l.
hariliku hindadega
„Padaemand"
P. Tšaikovski ooper
8 waat. 7 pildis.
Pääsmed Kr. 2.50—80 s.

Kell pool 8 õhtul
8. korda
hariliku hindadega
„Figaro pulmad"
Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais' komöödia
5 waatuses.
Pääsmed Kr. 1.50 — 20 s.

Esmaspäeval, 31. jaanuaril kell ½8 õhtul
21. korda
alandatud hindadega
„Tatra tüdruk"
Operett 3 waatuses, 15 pildis. Tekst: Juuli Rõõmusaare. Ümber töötanud: Agu Lüüdik.
Priit Ardna muusika.
Pääsmed Kr. 1.75—20 s.

Teisipäeval, 1. weebruaril, kell ½8 õhtul
alandatud hindadega
„Boheem"
G. Puccini ooper 4 waat.
Pääsmed Kr. 1.75 — 20 s.

Keskmädalal, 2. weebruaril, kell pool 8 õhtul
Alexander v. Swaine'i tantsude õhtu.
Pääsmed Kr. 3.— kuni 80 s.

Neljapäeval, 3. veebruaril, kell ½8 õhtul
Dimitri Smirnoff'i
vööruscstenduseks
„Eugen Onegin"
P. Tšaikovski ooper 3 waatuses, 7 pildis.
Pääsmed Kr. 3.— kuni 30 s.
Teatri kassad awatud kella 12—4 p. l. ja õhtul kella 6-st poole 9-ni.

HELIOS KINO
2 4 6 8 10
Inge List
Sybille Schmitz
vaheldusrikkas filmiteoses
„Signaal öösel"

TOOLISTEAATER
Pühapäeval, 30. jaanuaril, kell ½8 p. l.
20. korda
„Kolmekrossi ooper"
J. Gay — B. Brechti lugu lauludega 8 waat. 16 pildis
K. Weilli muusika.
Pääsmed 25—150 senti.

Pühapäeval, 30. jaanuaril, kell ½8 õhtul
19. korda
hariliku hindadega
„Tootsi pulm"
Andres Särevi dramatiseering Oskar Lutsu novelli järele 3 vaatuses 8 pildis.
Pääsmed 20—125 s.

Esmaspäeval, 31. jaan., kell ½8 õhtul
20. korda
hariliku hindadega
„Tootsi pulm"
Pääsmed 20—125 senti.

Teisipäeval, 1. weebr., kell ½8 õhtul
17. korda
hariliku hindadega
„Inimesed ajujääl"
V. Werneri komöödia 3 vaatuses.
Pääsmed 20—125 senti.

Kolmapäeval, 2. veebruaril, kell ½8 õhtul
34. korda üldhindadega
„Mehe küljeluu"
M. Jotuni naljamäng lauludega 3 vaatuses.
Pääsmed 25 ja 50 senti.
Kassa awatud iga päew kl. 12—4 p. ja 6—½9 õht.

EESTI DRAAMA TEATER
Pühapäeval, 30. jaanuaril, kell ½8 p. l.
107. korda
„Kevade"
A. Särewi-O. Lutsu dramatiseering 8 w. (6 pildis)
Näitejuht — Leo Kalmet.
Lawapildid — P. Raudwee

Pühapäeval, 30. jaanuaril, kell ½8 õhtul
A. H. Tammsaare 60. sünnipäewa puhul
„Kõrboja peremees"
A. Särewi dramatiseering 8. waat. A. H. Tammsaare samanimelise romaani järele
Näitejuht — Andres Särew
Lawapildid — P. Raudwee.
Kassa awatud kl. 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.

„Päevalehe" ja **„Lasto Rõõmu"** üksiknumbreid müüb
Tartus
ajakirjanduse kesklaos **„PRESSA"** Rüütli tän. 11.
Samas võetakse vastu ka „Päevalehe" kuulutusi ja tellimisi.

Tunnid

Inglise keele
tunde annab õpetajanna wälismaa praktikaga. Tunnid á Kr. 1.—. Teat. „19/699".

Masinakirjatunnid.
Nunne 1—2. Õpilaste vastuvõtt kl. 10—1 ja 4—7.

Kes konservatooriumi lõpetajaist annaks algajale **klaveritunde,** ühes harjutamise võimalusega, soovitav Lilleküla, Paldiski mnt. rajoonis. Teat. slt. „34/1514".

Ladina, inglise, saksa, prantsuse, vene, eesti k. tõlgin hästi. Valm. ruttu kolledshi, ülik. lekt. k. ja gümn. eks. Dipl. õpetajanna Koidula 13—9.

Tööpakkumised

Wajatakse korralikku
aednikku
(poiisameest), kes tunneb täielikult lillekasvatust. Tunnistused soovitatwad. Teat. aiaäri A. Autmann, Narwa-Jõesuus.

Ärisse saab koha
noormees
kes ka autot oskab juhtida. Teat. kirjal. slt. „28/1188".

Vilunud lasteaednik vajab eralasteaia avamiseks veidi inglise keelt oskajat
tööseltsilist.
Kirj. slt. „37/1517".

Korralik majateenija, kes iseseisvalt keeta oskab; leiab koha vähemasse perekonda. Teat. kirj. slt. „25/1185".

Noorem **müüjanna,** kes valitseb kolme kohal. keelt, saab koha äris. Soov. teat. kirjal. ühes vanusega ja lühikese elulookirjeldusega slt. „29/1189".

Vajatakse
majahoidjat
Lennuki 54—5.

Vajatakse heade soovitustega **jooksupoissi.**
Tulla kella 4—6 p. l. „Estotrikoosse", Kopli tän. 22.

Vajatakse korralikku
majateenijat
Estonia pst. 13—5.

Kirjandussõbrad!
pühendage oma vaba aeg enesearendamisele
Kodu- ja välismaa kirjanike ja maadlaste tuntumaid teoseid • Ilu- ja teaduslikku kirjandust • Memuaarseeriaid • Tehnilisi kirjandusi • Kriminaalromaane • Laste- ja noorsookirjandusring iga hiljem ajakirju lehtede ülevaatlikule mõtlemisele valikus
„Päevaleht" raamatukauplustes
Pärnu mnt. 10, tel. 445-11, 479-25
Pikk tän. 2, tel. 426-43
Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Tööotsimised

Hästi keeta oskaja üksik venelanna otsib
passikohta.
Teateid saab Raudtee tän. 13, majandustarvete kauplusest.

Koloniaal- ja toiduainetekaupl. täiesti vilunud preili palub võimaldada **müüjannakoha,** seni teeninud ühis- ja erakauplustes, äägib keeli, omab tunnistused. Palub teat. slt. „31/1191".

Korralik neiu soovib üksiteenijaks kas üksiku juure või kus võib iseseisvalt töötada. Kirj. slt. „22/1502".

Majapidamiskooli lõpetanud **tütarlaps** soovib kohe majateenijakohta. Palun kirj. slt. „27/1187".

Tisler soovib teenistust mööblitöstusse. Kirjad slt. „19/1499".

Töökas keskealine puhtustarmastaja **hiiu neiu** soovib passi- või kraamimiskohta; keedab iseseisvalt; võib olla ka majateenijakoht, kus on võimalus käia oma korterist. Kirj. palun slt. „5/1485".

Korteripakkumised
TALLINNAS

Kaasüüriliseks võib tulla.
Valgevase 1—7.

Kaasüüriliseks võib tulla korralik ametiskäija noormees saksa perekonda. Vambola 4—4.

Korter, 3 tuba, köök ja esik, ära anda hipodroomi lähedal. Kirj. slt. „15/1495".

Korter 5 toaga ja kõigi kõrvalruumidega ühes keskküttega ära anda Pikk tän. 36. Küsida majahoidjalt.

Äriruum välja üürida. Vana Viru 7.

Lihakauplus elumuutmise pärast ära anda heas rajoonis. Teateid saab rackoja eest lehekioskist.

Puhtas ametis ausameelne preili, (soov. kes kodus ei keeda) leiab vaikse kaasüürilise-**korteri** üksiku proua juures. Aadr. Liivamäe 29—7.

Müüakse

Maja kesklinnas suurema juurehituse võimalusega juhuslikult müüa. Kirj. slt. „2/1482".

Müüa pruugitud harmoonium (sees isemängija) ja raadioaparaat Veerenni 7, töötoas.

Inventuur-väljamüük
Müügile tuleb wabriku **praaksukki, trikoopesu ja teisi kaupu**
Moe- ja pudukauplus
„Elida"
Pärnu mnt. 76
(end. „Fortuna")

Müüa uus
reisitekk
(plüüs) väärtuses Kr. 40.— Näha saab Tatari 21-a—4.

Müüa odavasti
Singer-Naumann käsi-, jalg-, kabinettmasinad, ka jalad üksikult. Tulla pühap. e. l. Raua 19—5.

Ehituskrunt müüa
Roosikrantsi 18; suurus 255 r.-s. Lähemalt telef. 428-40. Wahelikauplejaid pal. mitte tülitada.

Odavasti müüa täiesti uus naisterahva
kasukmantel.
Näha Köleri 26—4.

Ostetakse
Briljante, kuld-, hõbe-, antiikasju
ostab kõrge hinnaga
L. Krasnokutsky ja poeg
Kuninga tän. 6. telef. 431-59.

Mitmesugust

Mittesuitsetajaks 3 päevaga alatiseks wõib saada iga suitsetaja ameerika meetodil Teat. kirjamarkide eest 20 sendi wäärtuses. Inf. F. Hoddes, Liepaja, Latwija, p.-k. 260.

Soovin lühiajalist
laenu
Kr. 150—200; kindel vast. hea %. Teat. slt. „6/1486".

Maski-kostüümid ja doominod. Vene tän. 1—20, tel 470-92.

Kes võiks 1936 ja 1937. a.
Atlantis
paariks päevaks läbivaatam. anda. A. Thomson, Toompuiestee 10—4, tel. 466-03.

Perekondlikud teated.

Kaarli kirik.

Ristitud:

Peeter-Wiktor Wolde; Mart Kallisma; Iwi-Ma[illegible] Neimann; Eerik Arro; Elgi Nurmik; Anne-Riina Kuli[illegible] kepp; Ants Köll; Aarne Wassil; Olew Küla; Leila Le[illegible] ke; Enn Suuresaar; Elmu Rüütli; Ülo Jõgi; Jaan T[illegible] go; Lembi-Jüri Saar; Hedi Saar; Eda Mardist[illegible] Rein Hinnom; Oie Lepp; Reio Rehepapp; Imbi-Mariet[illegible] Hein; Uuno Nooni; Malle Sepa; Wello-Ants Kuusi[illegible] Uno-Peter Sepp; Urwe Wäljak; Jüri Kenn; Rein Rau[illegible] sepp; Aita Lind; Uuno Kalew; Maie-Hilja Hindre[illegible] Taawo Suitsmart; Hillar Tammerik; Udo-Hillar Te[illegible] ääre; Jwe Orumaa; Jako Uustal; Ena Kärk; Richa[illegible] Poiral; Tiia Wiiron; Jüri Jhoma; Matti Mullas; S[illegible] ret Jaanus; Maire Birke; Rein Guimann; Reino Wei[illegible] saar; Wallot Raigla; Wilja Raigla; Ester Laidwe[illegible] Tiiu Pettak; Ants Foller, Awo Peterson; Helju Zaremba[illegible] Eldur Murb; Aarand Mikiver; Regina Blum; Ma[illegible] Wilmansen; Jaak Ratt; Heldur-Heiki Mitt.

Kuulutatud:

August Jaanhold ja Helmi Siepan; Ernst Wahtra [illegible] Meeta-Johanna Rajamäe; Ludwig-Heinrich Kruutman[illegible] ja Leonore Sion; Arnold Sidron ja Armide Ellman[illegible] Paul Küüits ja Helga-Adina Luther; August Trube[illegible] (Treuberg) ja Julia Marjapuu; Alexander Keinast[illegible] Martha Aasma; Rein Rihkpalu ja Amilde Pihlaka[illegible] August Törwik ja Alwira Aspari; Jaan Amos ja Amal[illegible] Ilwes; Jaan Krais ja Anna-Marie Ollik; Paul Kokk[illegible] Senta Bakhoff; Woldemar Waho ja Elve Tarm; Rudo[illegible] Schönberg ja Alma Kiil; Endel Randlepp ja Hilja Kuij[illegible] Wiktor Päbo ja Anastasia Pirn; Joosep Epner ja Ju[illegible] Selli; Ferdinand Lever ja Magda-Marie Roosmann.

Laulatatud:

Eduard Thalberg ja Annette Alber; Lembit Lepik [illegible] Adele Rakk; Arnold Piibor ja Salme Koolmeister; R[illegible] dolf Kärk ja Hilda Murrik; Eduard Arukäe ja Elwi[illegible] Lindus; August Neufeld ja Linda Nõmm; Arnold Jü[illegible] genson ja Erika Kefs; Arwed Kingisep ja Aino Lanber[illegible] Raiwo Waikna ja Mary Preikoh; August Raudsepp [illegible] Hermine Mähots; Arnold Tähe ja Ida Kiwikink; Aug[illegible] Pannel ja Erika Kalmus; Aleksander Silber ja O[illegible] Wets; Aleksander Wapper ja Selma Zernow; Ero[illegible] Burk ja Agnes Reisman; Johann Tomberg ja Elwi[illegible] Otsmann; Martin Kaljusaar ja Leida Mellis; Pe[illegible] Kaert ja Marie Kraun; Karl Wijileht ja Karin App[illegible] berg; Konstantin Reisjaar ja Agathe Kald; Endel P[illegible] ja Salme Wasmann; Johannes Kastan ja Leontine T[illegible] pe; Rein Liivi ja Helene Jäns; Edgar Kaabel ja Mari[illegible] Tölpt; Enn Truusalu ja Ilse Järwe; Johannes Too[illegible] ja Hilda Wenzel; August Link ja Elsa Kuru; Kaa[illegible] Roosaar ja Alide Grofs; Johannes Sooba ja Na[illegible] Uuekareda; Wasjili Kitaikin ja Anna Neu; Felix F[illegible] ja Marie Ots; Wilhelm Jürgens ja Alwine Kruusmä[illegible] Elmar Kurg ja Helene Ammer; Julius Kuusmann [illegible] Anna Kurg; Albert Puna ja Emilie Hagias; Educ[illegible] Kaljumäe ja Linda Alt; Artemi Riikart ja Maria Kr[illegible] mann; Julius Saar ja Marie Nugis; Johannes Helm[illegible] ja Marie Laurus; Konstantin Neeme ja Dagmar T[illegible] ningo, Johannes Tatter ja Asta Ellis; Edmund O[illegible] ja Alide Leppik; Hans Linder ja Annetu Wesiloik; Pr[illegible] dik Ortwandi ja Hilja Koit; Wladimir Kuris ja Lin[illegible] Paulson; Harald Kaewart ja Tamara Wainer; Rom[illegible] Beekmann ja Helene Faelman; Armin Palm ja Hin[illegible] Tusti; Werner Uddrich ja Urjula Amberg; Gust[illegible] Graurok ja Helene Jõeots; Magnus Roosmann ja Emi[illegible] Ellermann; Leonhard Tofs ja Linda Kiiskülä; Jul[illegible] Tambek ja Marie Ausmees; Karl Heinsoo ja Alide Li[illegible] mäe; Andres Semnik ja Elfriede Ehwärt; Arthur R[illegible] org ja Erna Olljum; Ernst Glajs ja Elfriede Wesil[illegible] Artur Kiisel ja Ludmilla Leval.

Surnud:

Katharina Nelke — 78 a.; Elwine Zech — 59 [illegible] Madli Rojs — 77 a.; Maria Steinberg — 69 a.; Kr[illegible] tina Ülenõmm — 63 a.; Jüri Tõnts — 77 a; Alexan[illegible] Lamann — 65 a.; Liisa Munamägi — 76 a.; W[illegible] Tammann — 80 a.; Ado Piperal — 44 a.; Neet K[illegible] — 2 min.; Kai Woo — 78 a.; Willem Kuusk — [illegible] a.; Anna Trepus — 71 a.; Liiso Körge — 81 a.; [illegible] lene Margis — 30 a.; Hans Isak — 80 a.; Bernh[illegible] Leppik — 38 a.; Alide Lemet — 24 a.; Katarina [illegible] lich — 68 a.; Jaan Warre — 77 a.; Bernhard Sel[illegible] mägi — 16 a.; Karl Eiward — 56 a.; Ellen Kiisler [illegible] 12 a.; Jaak Luha — 3 a.; August Parrot — 66 a.; [illegible] hann Treiweld — 63 a.; Wiiwi Rannala — 2 k.; M[illegible] Nõmm — 70 a.; Juhan Jallakas — 75 a.; Alexan[illegible] Piller — 39 a.; Magda Kandelin — 30 a.; Alexan[illegible] Saarn — 58 a.; Almar Kahu — 7 a.; Alexander Kr[illegible] —50 a.; Teodor Almos — 36 a.; Leena Ojt — 82 [illegible] Liisa Neismann — 48 a.; Mari Welber — 85 [illegible] Georg Erop — 59 a.; Enno Saare — 30 a.; Mi[illegible] Korw — 78 a.; Alfred Leppik — 29 a.; Hans Peek[illegible] 72 a.; Aline-Marie Karro — 59 a.; Johannes Il[illegible] son, 22 a.; Miralda-Ludmilla Mürkel — 25 a.; M[illegible] Kunsmann — 50 a.; Juhan Neierdi, 69 a.; Anna-[illegible] salie Meltser — 65 a.; Ernst-Julius Rosik — 61 [illegible] Anna Jakobson — 72 a.

Jaani kogudus.

Kihlatud: Karl Peiersc ja Helmi Loo[illegible]

Kaotatud
T. L. E. H. raamat nr. 1121 Elise Rüü nimele, lugeda maksvusetuks.

„Päevaleh[illegible] üksiknumbrid müügil
Vaivara jaam[illegible]

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükk